UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Litis contestatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96857

Visual Library

doiuri, reſtituitur, vt ext.de off.ord paſtoralis.in fi.cū ſuis ↄcor. aut in criminali, & tunc ſi intra annum ſuam purgauerit innocētiā à crimine, audietur de iure petitorio, nō poſſeſſorio, vt xj.q. iij rurſus.in fi.& ſ̃ de contu.§ ſequit.Si vero præſens ſpoliatus fuit à ſuo iudice, aut poſt appellationem, & tunc non tenet ꝙ agitur, vt ij.q.6 appellatione interpoſita, aut ante appellationem, & tūc aut ſeruato ordine iudiciario, aut prætermiſſo. ſi ſeruato, tūc nunq̄ reſtituitur, niſi appellauerit, vel per q̄relā falſi, ſ.ſi ſnīa ſit lata per alſos teſtes, vel per falſa inſtrumenta: & tunc reſtituitur poſt q̄ conſtiterit de iniuſta ſpoliatione, vt extr. de teſtib.ex parte A Si prætermiſſo, tunc ſtatim reſtituitur, ſi de hoc cōſtiterit, ext.de reſtit.ſpol.co querente.& j.q.j.notum.ext de reſcri. dilectus.ſ̃.in prin.huius §.niſi impediat intruſio, vel dilapidatio vel criminis enormitas, vel ↄtumacia, vel ſcandalū, ſ.ver.ij.vſq; ad ver.nonū ¶ †Porro ſi fuerit officio ſpoliatus, aut à iudice nō ſuo, quo caſu nil agitur: aut à ſuo, ſed poſt appellationem, & tūc idem, vt pridem, q̄a nil agit, vt ext.d̃ off del.ſu p q̄uonū. in fi. & ij.q.6.appellatiōe.ext.de ap ad p̄ſentiā. vel à ſuo, ſed ante appellationē: & tūc dic per oīa vt ſ̃.ver.ſi vero p̄ſens.vſq; ad ver.por

6 ro, ¶ † Verum ſi ſit ſpoliatus cōmunione fraterna, aut à nō ſuo iudice: & tunc nihil agitur, ut ij.q.j.in primis ext.de ſen.exc. per tuas. Aut à ſuo, & ante appellationē: & tūc ſemp tenet, quocūq; modo ſpoliet, donec fuerit reſtitut⁹, xj.q.iij.c.j.& c.ſi ep̄s forte. ext de ſen.exc. ſacro. & c. p tuas. & hæc ſpoliatio, ſ.excōicatio, opponitur ↄ̃ ſpoliatum, ſ.contra excommunicatum, vt non audiat, donec fuerit reſtitutus, ſ̃.ver.xxj.ſed ſuperiores tātū à ſpo-

a liato cōtra ſpoliatorē, ext.de ord.co.c.ij ſecundū Pet.de Samp.[a]

ADDITIO.

a Pet.de Samp. ¶ In dec.conquerente.de reſtit.ſpol. & quia de ſpoliatione. facta per iudicem plura membra ſunt ſ̃. proponitur tale thema poſt dec Io. execrabilis impetrauit A.cōtra B.literam papalem ad ordinarium, ꝙ ſi conſtaret, dictum B.contra dec.prædictam tenuiſſe decanatum & præpoſituram, quorum utrunque curam animarum haberet, præpoſituram illam ↄferret auctoritate apoſtolica illi A.ordinarius executor illo B. non citato cognito de facto præpoſituram contulit, & in poſſeſſionem inducit dictum A.expulſo illo B.de poſſeſſione: cauſa p appellationē ipſius.B.ↄ̃ executorē, & illum A.ad ſedem apoſtolicā deuoluta, ipſe B beneficio cle. unicæ, de cauſa poſ.& proprieta, proſequendo poſſeſſoriū, petebat ante omnia reſtitui: habebat ꝓ ſe regulam iuris, de ſpoliato ante omnia reſtituendo, de qua ſatis ſ̃.ēt ſi facta ſit per iudicem, de reſtit ſpo. conquerente.7.q. 1.præſentiū.C.unde ui.l.meminerint.& ſi per uim, uel alio mō, l.2.oſtēdebat autem ſpoliatus titulum de poſſeſsione: cōſtabat per literam aduerſarii, de ſpoliatione probabat, concludebat ſe debere in poſſeſſorio obtinere. Contra eum allegabatur, executorem ſine omni cauſæ cognitione potuiſſe procedere, per not.per Inno.de conſſ.præben.propoſuit. vbi ſcripſi ſuper ver.inueſtiuit. Sed huic breuis eſt reſpōſio, quia de mero executore loquitur, dato ad exequendum gratiam iam factā: hic de facienda erat commiſſio cum cauſæ cognitione: & hæc duo ſunt diuerſa, vt infra declarabitur. Quod verba prędicti reſcripti faciāt cognitionem, probatur, de reſcrip. c.ii.& c.olim. & c.ex literis .& c.ab excommunicato. & ſaltem de tribus, quod poſſederit, & contra conſtitutionem, & quod vtraque curam habeat, & talem, qualem exprimit dicta conſtitutio in fine. Quomodo aūt poteſt executori conſtare illo non vocato, quod contra conſtitutionem tenuerit, quod eſt ſecundū ſ.diuiſum cūſibi, vel ſucceſſori papa Ioānes legē imponere non valens, potuiſſet ēt in curatis cum illo B.poſtea diſpenſaſſe: facit, quod ſtatim ſubdam. Itē cum loquimur de mero executore, & tali, q parte non vocata poſſit facere collationem, poſſeſſorem tamen poſſeſſione priuare non poteſt, niſi ipſo poſſeſſore vocato, cui forſan ius retentionis competit. hoc habetur de præben.licet.ij.lib.6.& not.illud, forſan.quod facit ad id, quod proxime dixi Item no.quod dec.loquit in ordinario collatore, cuius iuriſdictio fauorabilior eſt quā delegata: ſufficiat decr. vlt. de re iud. Datur ergo regula, nunquam poſſeſſorem, ſaltem coloratum, poſſe ēt p iudicem ſua poſſeſſione priuari, niſi cauſa de hoc cognita, & ſic eo citato, p iura no.in gl.pe. p̄dictæ dec.licet. Eſt enim citatio principiū omnis iudicialis actus ēt extraordinarii, vt patet in dec.quoniam.de proba. Inſt. d̃ pœ.teme lit §.fi.& vide, ꝙ dixi de citatio.in prin. Nō obſtat, quod dicitur, quod ſnīa iuris nō debet eſſe minoris effectus, q̄ ſnīa hōis: ↄcedat efficacia, ſed narrat diuerſitas quia ſententiam iuris ſequitur ꝓbatio, quæ præcedere habet ſententiam hominis. Si dico igitur te excommunicatum, vel priuatum p ſententiam iuris, neceſſe habeo probare actum, per quē illam pœnā ius infligat: & ſic intelligantur no.3.q.j.in ſumma. Itē dicūt ꝙ ſnīa hominis lata ſu p ꝓprietate, abdicat poſſeſſionē ſicut & renūciatio, de reſt. ſpol.ſolicite. & vide ꝙ dixi poſt Innoc. de renun.ſuper hoc, ſuper gl.licet non ſit idem. ergo in ſnīa iuris, ſcilicet execrabilis: ſed negāt hæc duo vera ſnīa.n.iuris ciuilis eſt poſſeſſio vero eſt facti: & certum eſt, executionē neceſſariā, quæ nec fieri debet. ſi intra decendiū appelletur: & ſi fieret, reuocatur per modum nullitatis. ſufficiat decr.non ſolum.de app.lib.6.itē nō eſt vera æquiparatio ſententiæ & reuocationis. quia ſententia non ſupponit animum dimittendi, quem ſupponit renunciatio, 7.q.j.q̄ periculoſum. ff. de ædil.edic.quæritur.§.pen.item inter actus, qui fiunt in inuitos, & reos, q mittunt cōſenſu, magna eſt differentia in operatione & efficacia: facit de reſc.cū aliquib.li.6. vbi de hoc in gl.no. verbum.& patet ex duabus legib. ↄiunctis, ff.de pig.act.l.j.& l.n̄ eſt mirum.e.ti.renunciās videtur habere rē pro derelicto, cuius contrarium oſtendit appellans. Ad primum ff.de acq. poſ. ſi quis vi. §.differentia. facit. de conſ. præ.c.j.§.ex parte li.6. ¶ Adde vt Plinius dixit in procemio hiſtoriarum, turpe eſſe in furto deprehendi: ideo hāc additionē vide plenius per Old.conſ.227.inci.de toto themate.

ADDITIONES NOVAE.

* An ſit dare petitorium & poſſeſſorium fraternitatis. ſicut filiationis. Bar. in l.ſiue contra.de lib.agnoſ.§.quia.& §.pen. Cynus in l. non epiſtolis. C. de probationib.
* An lis mota in poſſeſſorio impediat præſcriptionem in petitorio. Iac. de Are.in l.ſi de uia.de aqua quoti.& æſtiua.
* In.l.æquiſſimum.de vſufruc.dicit Guido de ſuza. ꝙ ſi duo ↄtendant ſuper poſſeſſorio alicuius rei, & ambo æqualiter probent de poſſeſſiōe per æquè idoneos teſtes, ꝙ iudex ſuper poſſeſſione non debet aliquid pronuntiare, ſed debet dictam rem ſequeſtrare, & partes audire ſuper proprietate. & hoc arg.huius legis.
* Nota ꝙ quis poteſt nominare dominum in iudicio poſſeſſorio, ſicut in petitorio, gl.in l.locum.§.j.de tab.exhi.& xij.q.ij.c.quocunque.ſ.quod ſit dominus nominandus.
* An pendente appellatione in iudicio petitorio poſſit ſententia mandari executioni in poſſeſſorio. Dynus in c.qui ad agendum.de reg iur.lib.6.
* An interdictum poſſeſſio.recuperan.repellatur per exceptionem dominij Dynus in dicto c.qui ad agendum.
* Si aliquis intentat petitorium & poſſeſſorium ſuper eadem re, & probat de poſſeſſione tantum, an debeat in vtroque ſuccumbere. vide c.cum dilectus filius.de capel.mona.& ibi per Inn.
* Nota ꝙ clandeſtinum poſſeſſorem poſſum propria authoritate repellere, not.gloſſ. in l.j. §.interdictū autē.& Incipit id eſt, quo vltronea. ff. vti poſſi.
* In l quotiens.C.de rei ven.dicit Bal.ſecundum Iac.de Are. ꝙ ſi ſunt duo habentes titulum de eadem re in ſimul litigantes, & vterque probat de poſſeſſione, ꝙ ille iuſtiorem poſſeſſio. præſumitur habere, qui probat titulum priorem.
* In l.vis.C.de prob.dicit Bal.notab. ꝙ quando nemo uult ſe actorem ↄſtituere, ſed armis dimicare, iudex etiam ſine libello inquiret de poſſeſſione, & conſtituet quinam poſſideat, l.liberis.§.ſi quis.de lib.cau Bal.in l.ſi quis ſuper iure.C.fini.regun.
* In l.ſi rem & pretium.de peti.hære.in gl.j.ibi, reſpondeo hic titulus habetur pro non titulo, &c.nota bene, ꝙ quotiens poſſeſſor ad excludendam petitoris actionem procurat titulum à non poſſeſſore, præſumitur ſimulatus, & pro hoc vide q. Cy.in l.cogi.C.de pet.hæred.in q. 8. in additio. Bal. facit, & quod no.in l.eum qui.ff.de publiciana.
* An ex multis præſtationibus perſonalibus reſultet poſſeſſorium Bal. in l. j.§.de fideicom.tenet ꝙ non.fac.quod no.in l.ſi certis annis. C. de pact.& reſponde ad capitulum querelam.de electione.quod ibi loquitur in præſtatione ſubiectiua, quæ fit à ſubdito, ſicut eſt cenſus, & ſimilia.

¶ Bald.de Petitorio & poſſeſſorio.

NVDA poſſeſſio in petitorio præualet nudo dominio. ſed poſſeſſio veſtita dominio, præualet nudæ poſſeſſioni, ff.de ↄ̃h.emp.l.ſi emptio.§. rei. B. ¶ Vbi allegatur ſpoliatio, vel rixa, ēt tpe feriato agit, §.j.ver.ſed pone. ꝙ no.G. ¶ Vbi ciuiliter agitur, non opponitur exceptio ſpoliationis, niſi ſpoliāti: ſed in criminali cuilibet, & in rē eſt, ver.& ibi euidenter. ¶ An detinēs & non habēs veram poſſeſſionem, deiectus poſſit petere reſtitutionē, ver. ſed nūq d depoſitarius.& ver.ſeq.G.de hoc dic, vt no.ff.de ↄd.fur.l.& ideo §.Neratius.in gl.or.Bal. ¶ Poſtq̄ eſt ↄcluſum in cā, iudiciū ſuſpēdi nō pt, nec differri, ver.& ſcias.G.facit in aut.vt cum de ap.cog.in prin. ff.de mino.l.iij.§.j.C.de adul.l.quamuis indubitati.Bal. Ordo iudiciorum ſi puertitur, non valet proceſſus: ſecus ſi ordo actionum, ver.quid ſi primo. Gul. facit ff.de euict.l.ſi mancipiū.§.ſi cōi.B.vide ĩ.de impenſ.§.fi. ¶ Exceptio declinatoria iudicij nō hēt locū in notoriis prius enim eſt notoriū, quā litis ↄteſtatio, §.quoniā. ver.ſed quęritur.G.facit, quod no.ff.de neg.geſt.l. at qui natura.§.cū me abſente. ¶ Spolianti ↄ̃ ſpoliatū competit officium iudicis, vt nō turbetur de facto in poſſeſſione, arg.l.fi.de off. procura. Cæſ. ſed non habet interdictū Vti poſſidetis, nec actionem iniuriarum: quia natura interdicti eſt, ut poſſeſſio, quo ad aduerſarium, ſit iuſta, l.j. in fi. ff. vti poſſid.de iti.actuq; priua.l.j.§.j Vin.dixit. quod etiā interdictū datur, niſi agitur ad pœnam propter vim inquietatiuam, ver.ſed nunquid intentanti.G. ¶ Antiqua poſſeſſio ſi probetur cōtinuata, p̄fertur poſſeſſioni recēti aduerſarii: quia facit eam p̄ſumi clandeſtinā, ff.pro ſuo, l.ſi ancilla.ſed ſi ꝓbatur de antiqua poſſeſſione p me, & de recenti poſſeſſione p te, cū ego de p̄ſenti poſſeſſione nō ꝓbem, neceſſario ſuccūbam, ver.q d ſi peto. G. Hoc verum, niſi intentauit beneficium c.redintegrāda. de quo per Inn. de reſt. ſpo.c.ſæpe.ſed forte hic loquitur in interdicto Vti poſſidetis, vt in c. licet. de prob.& de hoc vide Vti poſ. verſi. ſed pone, quod tu. B. ¶ Vtraque parte æqualiter ꝓbante, qui de poſſeſſione alium expellit, impune facit, & ſuā conditionē facit meliorem, ver.no. tamen diligenter. ¶ Expulſio poteſt probari per publicum inſtrumentum, ver.poſtremo no.G.

Incipit II.Partic, huius II.Partis.

a ¶ De litis conteſtatione[a]. Rubrica.

IN prima huius partis particula, quæ præparatoria ſunt ad iudiciū, & quę ſæpe ante principalis cāæ ingreſſū in cāis vertūt explicauimus: nūc aūt nobis cura eſt ad iudicia properare, à Litis ↄteſtatiōe telā iudiciorū incipiētes texere, q̄ iudicij eſt exordium,

ADDITIO.

a ¶ Pileus poſuit hanc rubricā in principio ēt ſuę ſecūdę partis, ſed parum de ipſa tradit. ¶ Tan.eā poſuit in prin.ſuæ tertiæ ptis, & materiā ꝓſequit. ¶ Roſ.nō poſuit hāc rubricā, nec materiā ordinate, licet ponat rubricā, à quo, & cui offerat libell⁹: & ĩ rubricis xj.& ſequētib. q̄nq; de ↄteſtatiōe loquit. ¶ Vber.de Bo.cā ul.in pri.ſine rubrica de hac tāgit. ¶ Io.de Deo Cauil.lib.3.in fi.rubricā ponit, licet modicū inſtruit: ſed in libro Iudicū, prima, ij.& tertia parte, ſub qualibet harū poſuit hāc rubricā. ¶ Aegi. fecit tres rubricas: xxx.an ſub exceptionibus fiat ↄteſtatio.xxxix.& ſeq. de ↄteſtatiōe in principali cā.78.qualiter fiat in cā appellatiōis. ¶ Alber.Gal. de hoc fecit rubricā. ¶ Gallicus & alter, de quibus dixi ſuper procemio, diſtinguentes x.tempore cauſarum, de hac tractant pro 5.tempore.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exordium, ſiue initium, vt ext.de verb.ſig.ex parte.ij.xj.q.iij.qui
cunque.ff.de iuriſ.om iud. & quia.ext.de off. deleg. ſuper quæ-
ſtionum.§.nos autem.de his, quæ poſt eam ſequuntur, vſque ad
diffinitiuam ſententiam tractaturi. Videamus igitur, quid ſit li
tis conteſtatio: qualiter, per quos, vbi, & quando fiat: & quis ſit
a eius effectus [a].

ADDITIO.

a Effectus. ¶ Membra fuerunt Tan.

¶ Quid ſit Litis conteſtatio.

1. §. Litis conteſtatio eſt principalis negotij apud competentem iudicē [a] facta narratio, & ad eam ſecuta reſponſio, ext.de lit.conte.c.vnico, de elect.dudum ij.de iur. calum.cum cauſam.de dolo & cont.prout.C. de iud. rem non nouam.§.patroni.

ADDITIO.

a Iudicem. ¶ Dicit Tan. hincinde facta narratione: & ſic dixerat Azo, ſed Hoſt.has reprehendit, ſecundum quas ſequeretur, quod per poſitiones & reſponſiones fieret conteſtatio, contra dec.j.eo.ti. Item quia diffinitio plus congruit mutuis petitionibus: & quomodo diffinit, uide in ſumma e.ti. & ſcripſi e.ti.c.j.poſt prin. ¶ Adde diffinitionem Hoſt.quam ſequitur Io. And.in d.c.j.& communiter cęteri Doct.

SVMMARIVM.

1 *Quot ſunt in libello articuli, tot dicuntur eſſe petitiones.*
2 *Forma reſpondendi libello in Romana curia facto lite conteſtata.*
3 *Negans falſum in quodam libello inſertum, non dicitur ſimpliciter negare, ſed nagare narrata, prout narrantur.*
4 *In libello duo debent contineri.*
Reo dicente, nego narrata, vel nego petita, an ſit lis conteſtata.
5 *Litis conteſtatio quæ dicatur, & quo caſu fiat. & n. 14.*
6 *Libello reſpondere ſub conditione quo pacto quis poßit.*
7 *Litis conteſtatio an per conditionalem reſponſionem fieri poßit.*
8 *In litis conteſtatione qualiter ſit procedendum.*
9 *Lite conteſtata qua forma debeat reus reſpondere.*
10 *Litis conteſtatio qualiter debeat in actis redigi.*
11 *Reo non negante, ſed confitente, an fiat litis conteſtatio.*
12 *In conteſtatione litis animus & ſcientia deſideratur.*
Litem non conteſtatur, qui excipit.
13 *Nouus aduocatus qua forma debeat ante omnia proteſtari.*
Animus in litis conteſtatione requiritur.
14 *Soluens indebitum eo animo, vt poſtea repetat, an poſtea poßit, tanquā indebitum, repetere.*
Proteſtatio an impediat litis conteſtationem.
15 *Quibus verbis debeat lis conteſtari in cauſa appellationis.*
16 *Litis conteſtatio requirit animum & verba.*
17 *Humanæ aures talia iudicant verba, qualia foris ſonant.*
18 *Litis conteſtatio an per reſpōſionē iuris ſecutam ad petitionem facti fiat.*
19 *Litis conteſtatio an fiat per reſponſionem factam ad cauſam petendi, & non ad petitionem.*
20 *Petēte aliquo debitū alicui, q nec negat, nec cōfitetur, an ſit li.cōteſtatio*
21 *Reo dicente, nolo cum aduerſario litigare, ſi aliter petitioni non contradicat, an cenſeatur lis conteſtata.*
22 *Litis conteſtatio an fieri poßit, vbi verbū Credo, poſitū eſt in ꝓteſtatione,*
23 *Litis conteſtatio an fiat ad interrogationem partis.*
24 *Litis conteſtatio an fiat per exceptionem peremptoriā petitioni appoſitā.*
Actio, cui non eſt contradictum, non debet excludi.
25 *Regula, quod ſi peremptoria ante litis conteſtationem opponatur, erit intentionis excluſio, quomodo ſit intelligenda.*
26 *Reus dicens, nolo litem conteſtari, quia oppono exceptionem pacti, vel aliam, & volo eam ante litis conteſtationem probare, an ſit audiendus.*
27 *Libello hanc clauſulam cum conditione continente, vbi peto mihi tradi á te vacuam poſſeßionem talis domus amoto penſionario, an penſionario reſpondente fiat litis conteſtatio.*
28 *Litis conteſtatione miſſa ſi iuretur de calumnia, an intelligatur fieri litis conteſtatio.*
Iuramentum de calumnia ſemper eſt ante litis conteſtationem præſtandū.
29 *Vniuerſalis petitio eſt reſponſio.*
30 *Animi deſtinatio plurimum prodeſt, & poteſt.*
31 *Litis conteſtatio qua ratione non fit per poſitiones & reſponſiones.*
32 *Poſitiones ſuccedere dicuntur loco probationum, nec ſunt ante litis conteſtationem faciendæ.*

¶ Qualiter fiat litis conteſtatio.

2. §. Nunc dicamus, qualiter fiat. Et certe per narrationē ſeu petitionem, & reſponſionem ſibi ſecutā, ꝓ præd.concor.& C.e.l.vnica, ext.de off.deleg.relatum.& ſi
plura ſint in libello capitula, ad ſingula reſpondendū eſt, ad hoc
1 ut plena ſit litis conteſtatio. † quia quot ſunt in libello articuli,
tot ſunt petitiones, ff.de ap.cum in vna.ff.de min.etiā.ff.de oper
no.nunciat.de pupillo §.ſi plurium ij.q.iij §.notandū ver.ſi plu-
ra.ext.de ſen.exc.cum pro cauſa.& idem eſt in poſitione plura ↄ-
tinente Plena eſt ergo litis conteſtatio, quæ fit in Romana curia
2 vbi ſic libello reſpondetur. ¶ † FORMA. Litem conteſtando ne
go narrata prout narrātur, & dico petita fieri non debere. Nam
talis reſpōſio omnia capitula petitionis complectitur, dum om
nia generaliter negat: ar.Inſt.qui.mo. tol.oblig.§.eſt autem pro
dita ff.de verb.oblig.plurib.in prin.& l. Titia.in fin.xix.di. ſi Ro-
manorum.quod dominus meus admittit, vbi plura ſunt in libel
3 lo diſtincte poſita. † ¶ Si autem copulatiue, oportet ad ſingula ſi
gillatim reſponderi: alioquin ꝓ vno falſo ibi contēto, poſſet to
tus libellus negari, ꝓut dicemꝰ j.de poſitionib.§.7.ver.xj.ꝙ ſæpe
malitioſi faciūt fieri aduocati. Cōſulo tñ, ꝙ ſi ſint in libello plura,
quorum alterum, verum, alterum falſum ſit, confiteatur verū,
& falſum neget; licet poſſit vtrunq; ſecundum præmiſſam reſpō
ſionem excuſari quia non ſimpliciter negant, ſed negant narra-
ta, prout narrantur. Diſiunctio tamen quandoque in libello ad-
4 mittitur, arg. extra, de reſt.ſpol.cum ad ſedem. ¶ † Quid ſi reus
dicat, nego narrata, vel nego petita? Reſpon. non eſt litis conte
ſtatio. nam in libello duo ſunt, l. factum, ſeu narratio, vel petitio
vt ſi dico cum tenearis mihi in decē ex cauſa mutui, ecce factū,
ſeu narratio: peto te mihi condemnari, ecce petitio. Si ergo ne-
getur alterum tantum, non eſt lis conteſtata. vnde debet ſubiici,
& dico petita fieri non debere. Contingere etenim poteſt, quod
factum, prout narratur, negari poſſit, & tamen ſecundum illud
condemnatio ſequi poſſet. Ar. contra, quod ſi dicat, nego nar-
rata lis ſit ↄteſtata, quia dicit lex, quod per narrationem ꝓpoſitā
& contradictionem obiectam fit litis conteſtatio, vt C.de iudic.
rem non nouam §.patroni. & j.ver.ſed nunquid per reſponſio
5 nem factam. ¶ † Et litis conteſtatio dicitur, cum iudex per narra
tionem cauſam audire cœperit, vt C. de litis conteſt.l.vnica. Itē
contra, quod ſi dico, nego petita, ꝙ per hoc fiat litis cōteſtatio,
quia per petitionem & repōſionem ſecutam fit litis conteſtatio
vt ext.de elect.dudum.ij & de li.conteſt.c. vnico. Vnde dicunt
a quidam [a], quod cum petitio non ſit ſufficiens ſine narratione,
reſpondendo quid ad petitionem ſolam, lis conteſtatur. econ-
tra vero bene poteſt fieri facti narratio abſque petitione: vnde
per reſponſionem ad ipſam ſolam petititionem non fit litis cō
b teſtatio [b]: vt inferius apparebit † Et ſcias [c] quod poteſt quis ſub
6 conditione reſpondere libello, dummodo primo reſpondeat
c præciſe Sic, vel Non: & poſtea proteſtetur exceptionem, C. de
excep ſi quidem.ff.de dolo.l.& eleganter.de hac ſ. de excep §.
viſo.ver.eſt igitur, vel dicendo ſic, nego narrata, &c. & poſtea
ſubiungat: & ſi probarentur, non valerent, vel mihi non obeßet
propter tales rationes: & illæ proponantur & ſcribantur in actis
in modum exceptionum, vt ext.de teſt.ex tenore.in prin.ibi, ad
7 iicietis, &c. ¶ † Sed nunquid per conditionalem reſponſionem
fit litis conteſtatio?, dic, vt in præ §.viſo.ver.ſed. Nunquid litis
ↄteſtatio poteſt fieri ſine ſcriptis? dixit Bar. quod ſic, ar. ext. de
off.del.relatum.ibi, ſi lis conteſt.&c.& ff.de eden.l.j.Ar. contra.
d 3.q.3. offeratur.extr.de libel.oblat.c.j.Vincen.dixit [d], quod ne-
mo tenetur ſine libello litem conteſtari, vt j. ver.illud etiam. ad
fin. Poteſt tamen, ſi velit, ſolennitatibus renunciare, ext.de off.
e del.de cauſis [e]. Et no.quod litis conteſtatio eiſdem modis infir-
matur, quibus & proceſſus iudicij, vel ſententia: de quibus dicā
8 j.de ſententia, §.iuxta.& §.ſeq. † ¶ Si igitur in litis conteſtatione
procedatur partibus coram iudice conſtitutis, vt j.§.nunc tan-
gamus. tunc ſurgat aduocatus actoris & legat libellū actoris cu-
ius copiā reus habeat: quo lecto, petat à iudice vt reum reſpon
dere cogat. Reus aūt cautus ſit, vt inſpiciat an copia libelli ↄcor
det cum originali: & facta collatione diligenti. ſi diſcordant cor
rigat: ſi vero ↄcordant, inſpiciat aduocatus rei diligenter, an con
tineat aliqua ambigua, vel obſcura, iiij.diſt.erit.& prius quā reſ
pondeat, ea faciat declarari, ext.de libel.oblat.c.fi. Quibus omni
bus expeditis prout dicitur ſ.de libe.obla. actor dicat, Domine
iudex, poſtulo, vt faciatis litem ↄteſtari ſuper libello meo: & tūc
iudex quærat ab actore, Petis tu, ſicut lectū eſt, & credis iuſte pe
tere ſi dicit, ꝙ ſic, tunc reo præcipiat, vt reſpondeat, & litem cō
teſtetur

ADDITIONES.

a Quidam. ¶ Qui ſint illi, nō inueni, per quod nec literam ſequentē (quam corruptā puto) corrigere potui: finis etiā falſus ſine ſuppletiōe, vt ibi dicā
b Litis ↄteſtatio. ¶ ſi appellas: ſed dic, ꝓcedit, & loqtur de ſ. ver.ſed nunqd.
c Et ſcias. ¶ Secundum Alb.Gal.de lib.oblat.ver.ſed nunquid reus.
d Dixit ¶ eo.ti.c.vno, in fi.
d De cauſis. ¶ Ibi no.in fi.ij.gl.quod litis conteſtationi renunciari non poteſt: & ibi dedi remiſ.j.de ſen.prolat.§.iuxta.ver.quid ſi de partium.ubi vide. Adde, an libello & lit.conteſt.poſſit renunciari, Bar.in auth.offeratur. C.e.Ab.in c.j.de lib.oblat.& in d.c.de cauſis.

teſtetur, & interroget eũ, an ſint uera, uel credat, quæ in libello
continentur: reus uero reſpondeat, vt. ſ. ¶ Vel ſic.
b †FORMA. Litem ↄteſtando non credo in libello propoſita, uel
neſcio me teneri ad ea, quæ in libello petuntur & narrantur, &
ſimilia: ext. de reſt. ſpol. cum ad ſedem. & proteſtetur ſic, ſi uelit:
ſaluis omnibus iuribus & defenſionibus mihi competẽtibus, &
beneficio reconuentionis ſaluo, item conteſtando non credo,
& c. ut. j. in fi. huius §. Et ſic facta eſt litis conteſtatio, quaſi ſimul
teſtatio, per petitionem & ↄdictionem ſecutam, ut C. de iu. rem
10 non nouam § patroni. ¶ † Quidã autem lecta petitione, quæ-
runt ab actore. an credit rectè petere in libello contenta: dein-
de à reo, an credit ſe defendere iuſte: & ſi uterque dixerit ꝙ ſic
dicunt notario, ſcribe, ꝙ lis eſt conteſtata: & tabellio ſic ſcribit:
Die tali lis fuit ↄteſtata per tales in tali cã, nulla habita mẽtione
de petitione & reſponſione. ſed hoc non approbo. Per hoc e-
nim non probatur clare litis conteſtationem factam eſſe: quia ꝓ
proceſſu iudicis non præſumitur, niſi quatenus, &c. ext. de pro-
bat. quoniam contra. vnde caſſari poterit, quicquid factum eſt,
a ſecundum Aegi.[a] Et no. quod litis conteſtatio debet in actis
11 redigi, vt ext. de ꝓb. quoniam contra. ¶ † Sed ſi reus non neget,
ſed confiteatur, nunquid fiet litis conteſtatio? Reſpon ſic: ſi da-
tus erat libellus ante confeſſionem: ſecus ſi non erat oblatus, ſed
b vltro confeſſus eſt: quod dic, vt no. in præd. decret. dudum[b]. Sed
& ſi per procuratores fiat litis conteſtatio, ita fiat petitio & reſ-
ponſio, ſicut cum agitur inter principales, hoc ſaluo, ꝙ ipſi alio-
12 rũ nomine cauſam gerũt, & proponunt, & reſpondent. ¶ † Illud
etiam nota, quod non ſine cauſa poſitum eſt in forma, litem cõ-
teſtando, &c. nam in conteſtatione litis animus & ſcientia, deſi-
c deratur, vt j. in fi. huius §. Vnde[c] dixerunt Azo, Pileus & eorum
ſequaces, litis conteſtationẽ tunc tantum valere, quando ea mẽ
te fit, vt in cauſa procedatur: alias autem, ſiue reus confiteatur, ſi
ue neget, ſiue excipiendo factum proponat, ſibi non præiudica-
bit, dummodo non intentet litem conteſtatam, ſed eis expreſſe
ↄdicit, ext. de dolo & cont. prout. Hoc aũt poteſt cõcedi. quod
licet quis in principali reſpondeat, non ea mente, vt in cauſa ꝓ-
cedatur, ſed iudici tanquã amico factũ narrando & proteſtãdo
ſe id ſine præiudicio dicturũ: uel ſi aliqua in modũ exceptionis
proponit, iudiciũ declinando, non propter hoc fit litis conteſta
tio, ff. quib. mo. pig. uel hypo. ſol. ſi debitor. § ſi in uenditione. C.
de exce. ſi quidem. ff. eo. non utiq; extr. de in integ. reſtit. cum ue
niſſent. extr. de ord. cog. c. ij. prope prin. ibi enim citati lit. con-
teſ. & c. ubi etiã habet, ꝙ q excipit, nõ ↄteſtat litẽ de hoc dic. ut
ſ. de exce. §. uiſo. uer. ſed nũquid, & extr. de lit. ↄteſt. c. unico, C.
d eo. l. 1. ¶ Ex his[d] aũt aduocati antiqui ſtudẽt ſupplantare nouos:
ꝓponunt enim coram iudice: Domine, corã uobis cõparet P.
conquerens de B. qui cum deberet ſibi ſoluere centum in feſto
paſchatis, ſoluere noluit pluries requiſitus ſicq; & neceſſe ha-
buit illa centũ recipere ſub uſuris: quare petit idem P. per uos co
gi dictũ B. ſibi ſatisfacere de dictis centum: petit etiã damna, &
intereſſe, & moderatas expẽſas. Et ſi nouus aduocatus, uel ipſe
B. reſpondet, ꝙ ea, quæ ſunt coram iudice propoſita, non ſunt
vera, nec ſibi debet aliquid, tũc ſtatim aduocatus antiquus dicit
ꝑ narrationem factam & reſpõſionem ſecutam litis conteſtatio
nem eſſe factam, & ad iurandũ, & ad probationes, & ad vlterio
13 ra debere procedi, C. de iudic. rem non nouam ¶ † Cautus ergo
ſit nouus aduocatus, vt proſtetur ante omnia ſic: ¶ FORMA.
Coram vobis, domine iudex, proteſtor ego talis, quod per ea, q̃
coram vobis pro P. dicã & proponam, non intendo litem cõte-
ſtari: & ſi quæ dicerẽ, per quæ ipſi P. aut iuri ſuo poſſet in aliquo
præiudiciũ generari, proteſtor pro eo P. vt & ipſe proteſtatur,
quod de eius aſſenſu illa non dicam. Et faciat in actis ante omnia
redigi hanc proteſtationem. ſ. de aduoc. §. iam nunc. ver. ex præ
miſſis. Poſt hoc audacter, quod volet, proponat. nam hęc prote
ſtatio tuetur clientulum in tantum, quod licet aduocatus neget
narrata ex parte actoris, non ideo fiet litis conteſtatio: tũ quia li
bellus porrigi debet ſcriptus. vt ext. de lib. ob. c. j. & ſ. ver. ſed nũ
quid lit. conteſt. tum quia animus in litis conteſtatione requirit
vt iam dixi, & j. ver. & no. quod. tum quia fieri debet ad iudicis
e requiſitionem, vt ſ. ver. & no. ar. C. de lit. conteſt. l. vnica[e]. ¶ † Pa
14 tet ex præmiſſis, ꝙ ſi quis proteſtetur ſe dicere animo non con
teſtandi litem, licet poſtmodum vlterius in reſponſione proce-
dat, vel in narratione facti, negãdo, non tamen fit litis conteſta-
tio. hoc etiam probatur ff. de codi cil. conficiuntur. §. fi. & ff de
le. j. ſi mihi. §. interdum. & l. ſi ita ſit ſcriptum. proteſtatio enim
debet aliquid operari, ext. de conſtit. cum M. Ar. contra, ꝙ ſit lis
cõteſtat. nam qui ſoluit indebitum eo animo, vt repetat, poſtea
non repetet tanquam indebitũ, vt ff de cond. indeb. ꝙ quis. Itẽ
ſi tibi dedi pecuniam, vt te amiciorem facerem: quod ſi te ami-
cũ facere non poſſem, repetere volebam, licet amicus non effi-
ciaris, tñ ſolutum tibi non repetam, ff. de cond. cauſ. da. dedi. §. ſi
quis quaſi ſtatu liber. Item ſi do. vxori alicuius, vt eam inducam
ad proficiſcẽdum mecum, & ſi non faciat, quod repetam, certe
& ſi proficiſci nolit, tamen non repetam, C. eo. ſi repetendi. Item
ſi tibi rem ſic pignoraui, ut niſi certa die ſoluerem, liceat tibi uen
dere illam, ſi ad diem non vendiſti, & tibi offero pecuniam, nõ
poteris poſtea vẽdere, C. de pignor. l. 3. & ar. ff. qui. mod. pig. vel
hypote. ſol. ſicut. §. pen. ad hoc etiam facit ff. loc. cum in plures.
§. locator horrei, & ff. de cõdi. l. diui. §. licet poſteriora enim prio
ribus derogant, ut ibi, & C. de pactis. l. pacta nouiſſima. & ff. eo. ſi
vnus. §. pact⁹ ne. & ff. de legat. j. ſi mihi. §. in legatis. venit enim ↄ
ſuàm proteſtationem, ut in præ. c. cum M. ad idem ext. de ap. ſo
licitudinẽ. c. cum dilecti. ext. de dolo. & cont. prout. Azo tamẽ
dixit ſimpliciter, litis conteſtationem factam non eſſe impediẽ
te proteſtatione. vt ff. quib. mod. pig. vel hypo. ſol. ſi debitor. §. ſi
in uenditione, & quia in hoc animus deſideratur. Io. diſtinguit,
an iudex admiſerit proteſtationem, uel nõ reprobauerit, ſeu ta-
cuerit, vt tunc nõ ſit lis conteſtata, nec a ꝓteſtatione receſſum.
Si uero reprobauit, tunc iſte ulterius procedendo in reſponſiõe
vel narratione facti, uidetur a proteſtatione recedere, & litem ↄ-
teſtari: ar. ff de neg. geſt. ſin autem. § ſi quocunq; & ff. de compen
ſat. quod in diem. §. j. extr. de cenſi. olim. & extra, quod metus
cauſa, c. j. de ſpõſal. tua nos xxxi. qu ii. Lotharius. & hoc uerũ pu
f to. & eſt hæc quæſtio venerealis[f]. Et idem dicunt quidã, ſi pars
g nõ admiſerit ꝓteſtationẽ huiuſmodi[g]. Odo. dicit ita demũ litis
conteſtationem factã eſſe, ſi primam confeſſionẽ reuocauit, &
non aliter. ar. ff. de leg. 3. ſi quis in principio teſtamenti & hæc opi
nio

ADDITIONES.

a Secundum Aegi. ¶ Qui dicit, vbi ſ. f. xxxix. quod vidit quandam diffinitiuam ob hoc in Bono. palatio retractari: hodie ſeruatur ↄtrium. Quando aũ ad aliqua uerba præmiſſa iungeretur, & ſic fuit lis conteſtata, uide e. ti. c. ii no, ſuper. gl. ad fi.

b Dudum. ¶ Allegata ſ. §. j. & ibi uide in gl. ſed pone. & idem Gof. in Sum. d lit. cont. uer. ſed quid ſi petam. & idem tenet Acc. in l. una. C. eo. in fi. ij. gl. quando reſponſio facta fuit animo ↄteſtandi litem, ut ẽt dicit Ber. do. me⁹ ibi dicebat, quando aliquis oblato libello in figura iudicij, & datis induciis, confitetur per id factã ↄteſtationem, non inueni Canoniſtam, q. reſiſteret diſtinctioni, q̃ tãgit hic auctor: & ponit Ber. in dec. dudum. ſed Gui. de Suz. ſuper l. una, C. e. ti. tenet quod etiam poſt libelli oblationem facta confeſſio non inducit conteſtationem, ad quam, ſecundum eum, requiritur ↄdictio, per l. rem non nouã. §. patroni. C. de iud. Procedetur ergo tunc per uiam ꝓcepti, ꝑ l. ſi debitori. ff. de iud. q̃ allegat ibi Ber. & l. ꝓmiſſor. ff. de ↄſtit. pec. Cy. qui hoc dictum ſequitur in præ. l. unica. in j. q. illud ſic coadiuuat, ſi ↄfeſſio inducit conteſtationem: ergo ferri poterit diffinitiua, cui⁹ eſt imponere finem ↄtrouerſiis. ff. de re iu. l. j. ſed eo caſu non eſt ↄtrouerſia ubi non eſt reſiſtentia. ergo. &c. Vltra hoc dicit, ꝙ eſt caſus in l. ſi reus ff. de ꝓc. ubi, ſcd'm eũ, dr, ꝙ ſi ↄfitet debitũ, iudex delegat⁹ ñ ꝓcipit deponi pecuniã, ſed ordinarius, q a lis nõ ↄteſtat: q̃ ſi ↄteſtata eſſet, iuberet id, ẽt delegatus & ſic ↄcludit, ꝙ ſm lecturã gl. ibi eſt caſus, & ſic ñ eſt reducendũ hoc in qõnẽ, C. de fur. l. ancillæ. Mihi ñ eſt caſus: & ad defendendã opinionẽ gl. & noſtrorũ primo nego modũ inducẽdi, quẽ facit Cy. dicens. ibi dici, ꝙ ſi re⁹ ↄfiteretur. &c. dico enim, ꝙ lex illa de ↄfeſſione nõ loquit, q̃ eſt act⁹ iudicialis, ſed de ſolutiõis oblatiõe. quæ ſolutio actus extraiudicialis eſt. Dico ergo, ꝙ reus vocatus, ſi libello recepto ↄfitetur debitũ, iſtud eſt ordinare & ↄteſtari litem: ſed ſi dicat, uolo ſoluere. iſtud non ordinat, nec conteſtatur ſicut nec faceret, ſi ſolueret. Item miror, quomodo ex narratione illius legis poſſit notari litem conteſtatã, uel nõ cũ finis reſpõdendo diſtinguat, an ſit, vel non ſit ↄteſtata: ꝙ optime conuenit ſolutioni noſtræ, ut dicamus ꝙ ſi expreſſam, vel tacitã ↄfeſſionem fecit reus oblato ſibi libello, ſit ↄteſtata: alias non. Ad id ꝙ dr, diffinitiua debet eſſe finis controuerſiæ: reſpõdeo poteſt negari controuerſia, vbi reus permiſit ſe trahi ad iudicium, & in iudicio petiit & recepit libellũ. certe non, ꝙ eo amplius eſſet, ſi in aliquibus dilatoriis inſtitiſſet. Ad §. patroni. datur ſolutio ꝙ ibi narrat, quod cõiter accidit ↄfeſſio enim rariſſima in litibus, ↄdictio frequentiſſima, ff. de leg. uã ad ea. Sed ego dico, ꝙ lex illa rectè vſa fuit verbo ↄdictionis: quia ſi nõ fiat ↄdictio, ſed confeſſio, quod ibi præcipitur de iuramento aduocatorũ, locum non habebit. Sileant ergo, qui per iſtum §. noſtram opinionem impugnant, cum quatuor textus habeamus, qui uerbo Reſpondit, utuntur, C. e. ti. l. vna. & de iur. calum. l. ij. in prin. & ext. eo. ti. c. vnic. & præ. c. dudũ. & quintus ſ. dictus vti debet verbo Contradictionis, vt dixi. Pro nobis etiã facit, quod ipſi Legiſtę fatentur, ſ. talem confeſſionem habere effectum cõteſtationis, quo ad interruptionem, C. de præſcri. xxx. an. l. cum notiſſimi §. antepen. ubi de hoc. Concludo autem, opinionem hanc locum habere etiam in confeſſione pura, ad narrata & petita, in qua nulla eſt reſiſtentia: ut ſi fateor narrata, ſed dico petita fieri non debere: de quo dixi eo. titul. capitu. uno, ſuper uerſic. ſecutam. uel confiteor mutuum & lapſum termini datum in contractu: ſed dico mihi terminum fuiſſe prorogatum, uel plus, omnia cõfiteor, ſed allego inopiam: de his & ſimilib. nulla opinio eſt, quin ſit lis conteſtata. ¶ Adde, quod opin. Io. And. ſequitur Ab. in d. c. j. & Bar. Guil. de Cu. in d. l. j. C. de lit. conteſt.

c Vnde. ¶ Secundum Tanc. cuius fuerunt hæc uerba, uſque ad remiſſionem.

d Ex his. ¶ Aggreditur uerba. Aeg. rub. xxxix. & xl. & hoc uſque ibi, patet ex præmiſſis.

e L. unica. ¶ Vide j. uer. ſed nunquid tex.

f Venerealis. ¶ xxxiiij.

g Huiuſmodi. ¶ Etiam contrarium proteſtando, ut dixi in quæſtione, ad quam ſtatim remittam.

a nio concordat cum Azo.[a] ¶† Sed cum in cauſa appellationis de
15 beat lis conteſtari, ut j. in tractatu libellorum, de lib. cõce. §. nũc
b dicendum. ver. ſed ſi quid in cauſa [b] quæritur, quibus verbis fiet
litis conteſtatio? Reſp. appellans offeret libellum, in quo narra-
bit, quare, pro in quo male contra eum eſt proceſſum: & petet &
nunciari iudicem inique interlocutum eſſe, ſeu pronunciaſſe: &
ſe iuſte appellaſſe: & quicquid poſt appellationem in eius præiu-
dicium actum eſt, retractari, ut patet j. in tractatu libellorum de
ap. § nunc dicendum. & § fi. Appellatus uero ſic libello reſpon-
c debit:[c] ¶ FORMA. Ego talis, ſaluis exceptionibus & defenſiõi
bus, tã realibus quã perſonalibus, ex quacũque cã, & quocũque
modo competentibus, litem conteſtando ꝓpono, quod hęc ex-
ceptio non fuit propoſita coram iudice: & ſi fuit propoſita, pars
appellans non obtulit ſe ipſam probaturam: & ſi fecit iudex eam
admittere non recuſauit: & ſi recuſauit, non fuit appellatum ex
hac cauſa: & ſi fuit appellatum ex iſta, non tamen intra tempus le
gitimum, nec in ſcriptis: nec fuerunt apoſtoli petiti: & ſi fuit ap-
pellatum & petitum appellans non fuit appellationem intra tẽ-
pus legitimum proſecutus: vnde dico: ea, quæ narrãtur, prout in
libello narrantur, vera non eſſe: & quod petitur, fieri non debe-
re. vnde peto appellationem, quę dicitur interpoſita, nullam pe
nitus pronũciari, & me ad prioris iudicis examẽ remitti, & par-
tem aduerſam in expenſis legitimis cõdemnari. Vel ſic: Vnde pe
to per vos pronunciari male appellatum, & bene pronũciatum
eſſe: & ſententiam, & quecunq; ex ea ſecuta ſunt, confirmari de
bere. Hæc autem ideo iunguntur, ut ſi contingat appellatum in
cauſa victorem eſſe, ſuper hoc iudex poſſit & debeat pro eo pro
nunciare: quia iuxta formam petitionis debet ſententia dictari,
vt extr de ſimon. licet Hely alias enim forte non pronunciaret
ſuper hoc. quod dic, ſecundum Papam, prout notatur ext. de of.
d del. cum contingat.[d] ¶ † Ex prẽmis patet, ꝙ in litis conteſtatio
16 ne requiruntur animus & uerba. Animus ſ. ut intendat quis litẽ
cõteſtari, ut j. ver. & no. quod per poſitiones. Verba ſc. quod di
cat verba apta ad hoc, ar. ext. de ſponſal. tuæ. nec ſufficit alterum
17 tantum, vt ſ. uer. illud. ¶ † Quid ergo, ſi proponuntur verba ap-
ta ad litis conteſtationem, non tamen animo conteſtandi litem
nulla proteſtatione præmiſſa, nunquid pręſumitur animus, ita ꝙ
intelligatur lis conteſtata? Reſpõdeo, ſic: quia humanæ autes ta
lia verba iudicant qualia foris ſonant, vt 22 q. 5. humanæ, & ne-
mo æſtimandus eſt aliud in animo gerere, quam quod verbo ex
primit, ff. de ſupel leg. Labeo ad idem extr de ſponſal. ex literis.
18 ¶ † Sed nunquid per reſponſionem iuris ſecutam ad petitionẽ
facti, fit litis conteſtatio? vt cum petis à mę fundum, quem dicis
me tibi vendidiſſe: ego reſpondeo non competit tibi petitio prę
dicti fundi, uel non debet tibi dari, quia non tenuit venditio, eo
quod non fuit in ea iuris ſolennitas obſeruata: & ſic de iure reſ-
pondeo, cum dico, Non debet. Vel petis ab eccleſia, uel prælato
decem, quæ prælato, uel prædeceſſori mutuaſti: reſpondetur, nõ
potes petere, quia non eſt verſum in utilitatẽ eccleſiæ: & ſic eſt
reſponſio iuris, ext. de fideiuſſor. c. pen. cum ſuis concor. Dic, qđ
bene fit litis conteſtatio per talem reſponſionem. nam cum ac-
tio ſit ius proſequẽdi in iudicio, quod ſibi ſ. actori debetur, ut In
ſtit. de act. in prin. eadem ratione defenſio erit legitima, ſiue reſ-
ponſio, ſi reſpõdeat iuris ratione, cum actor proſequatur ius ſu-
um par enim in iudiciis debet eſſe actoris & rei conditio, ext. de
mut. petit. c. fi. Item cum dico, non potes petere propter talẽ cau
ſam, implicite nego me tibi teneri: & ſic nego factum: quare fit
19 litis conteſtatio. ¶ † Item nunquid per reſponſionem factam
ad cauſam petendi, & non ad petitionem, fit litis conteſtatio ut
petis à me centum, quæ dicis te mihi mutuaſſe: ego reſpõdeo ñ
mutuaſti. Dic, quod ſic: quia cũ cauſa ſit principale in ipſo libel-
lo, quia ex ipſa datur petitio, reſponſione data ad cauſam peten
di, petitoni intelligor reſpondere: ut ſit idem ius in acceſſorio,
quod in principali, ext. de fide inſtr. inter dilectos. de off. del. pru
dentiam, in fi. Vnde licet non negem petitionem dicendo Nego
quod petis, tamen cum nego cauſam, dicendo Non mutuaſti. ẽt
e factum nego: vnde litem conteſtor, ſecundum Inn. IIII.[e] Argu.
20 contra ſ. ver. quid ſi reus. ¶ † Quid ſi peto à te decem, quæ mihi
debes: nec negas, nec debitum confiteris, dicẽs, nec nego, nec cõ
fiteor, nunquid per talem reſponſionem fit litis conteſtatio? Di
cunt quidam quod ſic: ar. pro eis ext. de poſtul. c. 1. in prin. ibi qđ
& idem magiſter in fratrum præſentia cõſtitutus, &c. & ff. de in
terro. actio. de ætate. § qui tacuit. & § nihil. Tutius tamen eſt, ut
cogatur reus exprimere an neget, uel debitum confiteatur, & ꝙ
f certum confiteatur, ut ff. de confeſ. certum. & in præd. § nihil.[f]
21 ¶ † Quid ſi reus reſpondet dicens, nolo cum aduerſario litigare
nec aliter contradicit petitioni? Reſpon. per hoc non fit litis con
teſtatio. ar. C. de iudi rem non nouam quia per hoc neſcitur, an
neget, uel confiteatur petita: ſed ſufficit, ſi animo litigãdi petitio
ni aduerſarii contradicat, ut in ea. lege, vt patet in exemplo poſi
to ſ. ver. item nunquid. & 3. q. 3. offeratur. Hoc etiam probatur
ex vi vocabuli. nam litem conteſtari, nihil aliud eſt, quam teſtari
22 quod uult cum aduerſario litigare ¶ † Sed pone: peto à te corã
iudice decem, quæ mihi debes: tu reſpondes, domine, credo in
veritate quod nihil debeo ſibi, ſed ſi debeo, uolo reſtituere ſibi,
nunquid per hoc eſt lis conteſtata? Argu. quod non, extra. de lit.
conteſt. capitu. vn. con. ibi, reſponſionem ſecutam, &c. quia im-
mediatè poſt petitionem debet reſponſio ſequi. Sed contra ex-
tra. de reſcrip. cauſam, quæ inter P. vbi dr̃ quod licet clauſula de
teſtium receptione præcedat illam clauſulam quantum de iure
poteritis, tamen intelligitur ſuo loco, licet poſtponatur, & hic
licet præponatur, uel poſtponatur reſponſio, non minus robur
habet, extra de uerb. ſignific. nihil. & de reſtit ſpol. cum ad ſedẽ
23 ¶ † Sed nunquid litis conteſtatio fit ad interrogationem
g partis? Reſpond. ſic[g], extra, de do & cont. prout. & etiam ad
h uocati,[h] ſecundum quoſdam ut extra de appell. cum cauſam. de
24 iudice non eſt dubium. C. de lit. conteſt. l. unica. ¶ † Sed nũquid
i per exceptionem peremptoriam petitioni oppoſitam, fit litis cõ
teſtatio[i]? putà vendico à te fundum: tu excipis de præſcriptio-
ne, vel dicis me actioni rennunciaſſe, & huiuſmodi: & uidetur,
quod non, niſi de plano reſpondeat, non teneor: argumen extr.
eodem capitu. vnico, ibi, & reſponſionem, &c exceptio enim
eſt actionis excluſio. ut ff. de except. l. 2. in princip non ergo eſt
opus actionem excludi, cui contradictum non eſt. Primo etiam
debet lis conteſtari: & poſtmodum vſque ad concluſionem poſ-
ſunt peremptoriæ exceptiones opponi, C. de except. ſi quidem.
& l. præſcriptionem. C. de præſcrip. longi temp. empto. C. ſent.
reſcin. non poſſ. peremptorias. Argu. contra nam inſtitura actio
ne & oppoſita exceptione peremptoria, uidetur eſſe iudicium,
vt ff. de interrog act. ſi filius §. exceptionibus. Item contra, extra.
de dolo & contum prout. & de appell. cum cauſam. ubi de hoc
& de elect. dudum. 2 SOL. Dicunt omnes communiter fere qđ
non fit litis conteſtatio: quia per exceptionem iudicium recte
25 non ordinatur, extra. de ord. cog. cum dilectus ¶ † Vnde ſi per-
emptoria ante litem conteſtatam opponatur erit intentionis ex
cluſio, ſic debet intelligi ff. de cond. indeb. elegãter. §. ſi quis poſt
tranſactionem. & ff. quod met cauſ. metum §. ſed quod ait. in fi.
ff. de neg. geſt ſi autem. §. ſi quocunque. Si uero poſtquam re-
ſponſum eſt libello, & litis conteſtatio opponatur tunc erit acti
onis excluſio. Item contra. extra. ut lite non cõteſt. quoniam fre
quenter § quod ſi ſuper. ibi, tanquam lite, quæ ingeritur conteſ.
&c. Sed ibi plura concurrunt, quæ repræſentant litem eſſe con-
teſtatam ad interrumpendam præſcriptionem, ſ. pręſens, qui no
mine poſſidebat alieno: & abſens monitus ſæpius citatus & rei
præſentia: & quia, ſecundum quoſdam, is qui præſens erat, ius
habebat in re. Vel poteſt dici, ſecundum Vinc. quod ibi in dubio
præſumitur lis conteſtata ex eo, quia peremptoria exceptio ꝓ-
poſita inuenitur, Inſt. de inut. ſti §. ſcriptum. Alii contra. De hoc
& quæ exceptiones impediant litis conteſtationem, not. ſupra.
16 de except. § dicto. uer. rurſus. ¶ † Sed quid ſi reus ita dicit, nolo
litem conteſtari, quia oppono exceptionem pacti, uel aliam, &
eam uolo ante litis conteſtationem probare? Reſpondeo:
uidetur audiendus, ff. de cond. indeb. eleganter. §. ſi quis
poſt.

ADDITIONES.

a Azo. ¶ Vide quod ſcripſi. e. ti. c. vnico, ſuper j. gl. in prin. & plenius in quæ-
ſtione, quam poſui ſuper regula, exceptionem. de re. iur. lib. vi. Adde Ab. in
d. c. 1. & Bar. in d. l. 1.
b In cauſa. ¶ Facit de iur. calum. c. ii. lib. 6. in prin. ut ibi no.
c Reſpondebit. ¶ Statis. ampliat formam Aegid. poſitam. ubi ſ.
d Cum contingat. ¶ Vbi uide in gl. quia melius. & maxime in uerſicu. quid ſi
quis. Adde ad uer. ſequentem, ſ. ex præmiſſis, &c. quod ſi fiat reſponſio ad
libellum hoc modo, nego narrata prout narrantur, & dico petita fieri non
debere, eſt facta litis ꝯteſtatio abſque eo quod dicat animo litis conteſtan-
dæ: ita Rota in antiq. dec. deciſ. ccccxxiii. & nouiſſimis deciſ. deciſ. 12.
e Secundum Inn. IIII. ¶ In dec. j. e. ti. vt ibi ſcripſi in gl. notant per hoc.
¶ Adde Paulũ. de Caſ. cõſ. 28. inci. in cauſa, quæ uertitur in curia. & uer. q d
ergo. ſ. proximè addi. ſecundum Ab. do. de Rota deciſio. xii. alias. lxiii.
f Nihil. ¶ An iudex p̃ciſe cogere poſſit reũ ad litem conteſtandã Acc. in au-
then. q. ſemel. dicit, ꝙ non, ut dixi in quæſtione, ad quã. ſ. remiſi, ubi proſe-
quor opi. M. Vtetur ergo remediis inuentis à iure contra contumaces an-
te litem conteſtatã: ſed Iac. de Are. vĩ reum prætoriis remediis poſſe præ-
ciſe compelli: alleg. ff. de ven. inſpic. l. j. §. ex hoc. & quod iudicium redditur
in inuitum, ff. de verb. obl. inter ſtipulantem. mihi placet prima. ADDE, ꝙ
primam opi. ſequitur Bar. in d. auth. Cy. in l. j. de lit. cont. ſecundam, uero
opi. tenet Pau. de Caſt. conſ. ccxiii.
g Sic. ¶ Secundum Hoſt. ut ſcripſi ſuper gl. decr. in e. tit. prope fi. alleg. ff. de
interrog. act. ſi fine. j. reſp.
h Etiam aduocati. ¶ De hoc j. duobus §§. proximo ſ. & pe.
i Litis ꝯteſtatio? ¶ Expeditum eſt, ꝙ non per dec. ſecundũ eo. ti. lib. vi. quod
tamen intellige, ut ibi no. gl. antepen. ¶ Adde, ꝙ Bar. non facit ita expedi
tum: ſed dicit quod aut ſtatim facta narratione ab actore ſequitur reſpon-
ſio rei opponentis exceptionem perẽptoriam: & tunc inducitur litis con-
teſtatio: & ita intelligitur, ſecũdum ipſum, gl. in l. j. C. e. & §. patroni. in l. rẽ
non nouam. aut poſt libellum datum: uel narrationem propoſitam, reus ex
interuallo uenit cũ ſuis exceptionibus: tũc non inducitur litis ꝯteſtatio,
quia non uidetur producere ſuper meritis cauſæ: & ita dicit loqui. c. j. de li
tis conteſt. lib. vi. & hanc doctrinam tenet Bar. ut refert: Ab. ex t. c. 1. ſequi-
tur do. Ant. ibi, licet ipſe mordeat.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

poſt.ſ.ubi dicitur,volenti, &c.[a] & C.de except.ſi quidem. Sed vi-
detur ɔtra,quod primo debeat litem conteſtari,& poſtea proba
b re,ff de interrog.in iure fac.ſed ſi filius §.j.Dicunt quidam[b] quod
ſi de leui poteſt probare,audietur ante litis conteſtationem ; alio
quin non,ff ad exhib.l.3.§.ibidem.niſi opponat exceptionem pa-
cti uel rei iudicatæ,vt in eo.l.in fi.Alij contra.Tu dic,ut ext.c.ex-
27 ceptionis.& s̃.de excep.§ j.¶†Quid ſi in libello dicatur,peto mi
hi tradi à te uacuam poſſeſſionem talis domus,amoto tamen pẽ-
ſionario, nunquid penſionario reſpondente fiet litis cõteſtatio?
Reſp dic,quod non, cum ſibi non ſit libellus oblatus: quod fieri
deberet,ut j̃.de libel.concep.§.reſtat.de hoc no.ſecundum Papã
c extr.de foro comp.Romana.§.fi.[c]¶ † Quid ſi omiſſa litis conte-
28 ſtatione iuret de calumnia , nunquid intelligitur fieri litis conte-
ſtatio?Reſp.non quia poſt litem conteſtatam eſt præſtandũ hoc
iuramentum.& facit ad hoc,C.de iur.cal l.2.in prin.C.de ſent.&
interloc.prolatam.ext.de elect.dudum.2.& de lit.conteſt.c.vni-
d co,& uide j̃.de ſententia.§ iuxta.ver.ſed pone,quod[d].¶†Quid ſi
29 prius quam iuretur de calumnia,fiat talis poſitio generaliter:Po
no,quod omnia,quæ in libello continentur,ſunt uera: & ſequa-
e tur ad eam reſponſio?Reſp.dicit do.meus[e], quod cum totus te-
nor in libello intelligatur petitus , & ſic reſpondeatur narrationi
& petitioni ſimul & ſemel,lis eſt conteſtata.Vniuerſalis enim pe-
titio eſt reſponſio , ſicut dicitur de electione,ext.de elect.in Ge-
f neſi.& iam dicam.Et nota.[f] quod per poſitiones , in quibus nihil
petitur,& reſponſiones ad eas,non fit litis conteſtatio,ſed per pe
titionem in iure propoſitam,& reſponſionem ad eam ſecutã , ut
extr.de lit.conteſt.c.vnico,& de elec.dudum.2. Quod forte intel
ligendum eſt , cum poſitio & reſponſio non fiunt directe ſuper
principali,ſed ſuper alio:uel indirecte alioquin ſi ſic dicatur:Po-
nit T.quod H.debet ſibi centum, & H. reſpondeat in iure ſe ſibi
non debere:videtur eſſe lis conteſtata,ut iam dixi. Vel dic , quod
animus conteſtandi deſideratur in litis conteſtatione , ſicut,& a-
lias in adeunda hæreditate,ff.de acquir. hæred. pro herede. circa
30 prin.†Plurimum enim prodeſt,& poteſt animi deſtinatio,ut col-
ligitur ff.de leg.3.cum queritur.§.planè.& l.cum uxori.ff.de uer.
ſig.locus.ff.de ſol.l.qui res.§.aream.15.q.j.ſi quis non iratus & q.
6.c.j.in fi.ext.de pig.nuper.& c.debitum. Vel diſtingue aliter : nã
refert utrũ,ponatur nudũ factũ,& ad id reſpõdeatur:puta ſic po
nit T.ſe mutuo dediſſe centum H reſpondet H quod poſitum ẽ
non eſſe uerum:ut tunc non fiat litis conteſtatio. An quidem po
natur ius & factum uerbi gratia:ponit T.ſe dediſſe mutuo centũ
H.quæ ſibi debet:reſpondet H.quod poſitum eſt,nõ eſſe uerum :
vt tunc fiat litis conteſtatio:ar.ff.de hered.inſti.ſi pater. & l.ſeq.
ff.de leg.1.huiuſmodi.§.ſi ita.& § legatum.ff.rem rat.hab. procu
rator cum peteret.ff.de his,qui no.infa quid ergo.§.item.ff.de iu
31 rejur.l.fin.Contra de hæred.inſtit.cũ proponas. ¶† Sed quæ eſt
ratio,quod per poſitiones & reſponſiones non fit litis conteſta-
tio?Reſp.quia poſitiones ſuccedũt loco probationum,quæ non
ſunt faciendæ ante litis conteſtationem. Vel dic, vt no.ext. de lit.
conteſt.c unico.Illa autem poteſt eſſe ratio:quia in poſitionibus
nulla fiat petitio,ſine qua ſententia non pfertur,extr.de iud.exa
minata.de ſimon.licet Hely.Item ſpeciale eſt in cauſa,quæ corã
domino papa agitatur,in qua ſufficit rationes proponere abſque
aliqua petitione , ad hoc vt ſententia ferri poſſit ſine litis conte-
ſtatione,ar.ext de inſtit.cum ueniſſent.j̃.de ſentẽtia,§.iuxta.uerſ.
item non ualet.Quidam autem dicunt , quod & ſi in libello nulla
fiat petitio,ſed ſolum facti narratio,ad quam reus reſpõdeat ani-
mo conteſtandi litem,per hoc fieri litis conteſtationem , vel ſal-
tem tolerari,ut res magis valeat,quam pereat,extr.de ver ſig. ab
g bate.Tutius eſt tamen aliquid petere ſecundum Papam[g]. ¶†Itẽ
32 ſi omnia remedia tibi,aduocate rei deſint, ut tenearis litem con-
teſtari,conteſteris ſaluis omnibus exceptionibus tuis , dilatorijs
& peremptoriis,vt s̃.de exce.§.uiſo.& proteſteris etiam de bene
ficio reconuentionis,ſi nondum facta eſt,ut s̃.de reconuen.§.ſe-
quitur.& s̃.verſi.& nota,quod.

ADDITIONES.

a Volenti,&c. ¶ De exceptione tranſactionis loquitur,
b Dicunt quidam. ¶ Alb.Gal.cuius fuit iſte verſi.hoc tit.poſt prin.hanc etiã quæſtionẽ poſuit auctor de exce.s̃.dicto ver. ſed an reus. & ibi plene ſcripſi ꝙ in ea tenet Vber.de Bo. Ad negatiuã ẽt inducit ibi auctor aliã rationem ſ. ꝙ diffinitiua ex tali probatione ferri non poſſet : & hoc reſpicit titulum iſtum:unde hoc omitti non debuit.
c §.fi. ¶ De lib.obl.ſuper rubrica fuit illa gl.& quomodo potuerit eſſe iſte error huius falſæ allegationis,ſcripſi e.ti.de lib.obl.c.j,in gl.quid ſi peto.in fi.
d Quod. ¶ Et de iur.cal.c.j.lib.6.
e Do.Meus. ¶ Vt ſcripſi plenius ſuper gl.dec.eo.ti.
f Et no. ¶ Secundum Roſ. cuius fuit iſte ver. totus ad literam in ſuo tractatu. Poſitionum.de quo dicam.j̃.de poſitio.in prin. ¶ Adde, ut per Ab. plene in d.c.j.ubi non ſequitur,dicta Spec.hic.
g Secundum Papam. ¶ Vt ſcripſi e.ti.c.uno,in gl.no.hic Inno.ante fin.quod hic ſequitur,fuit Vber.de Bo.ubi s̃.

SVMMARIVM.

1 *Litis conteſtatio fit per confeſſionem aduocati,etiam illicitam,niſi fuerit reuocata.*

¶Litis conteſtatio per quos fiat.

a **3.§.Sequitur** videre,per quos fiat litis cõteſtatio[a].Et
quidem per principales pſonas, ſi ſunt
tales,quę poſſint in iudicio eſſe , uel etiam per eorum procurato
b res[b]: item p tutores & curatores , ſyndicos vel actores, C.de iu.
rem non nouam §.patroni. ext.de dolo & contum. prout. & de
iur.cal.cum cauſam. ff. de doli. excep. ſi procuratore agit. C. de
proc.l.procuratorib.& l.neq;.& ff.de proc.l. ſed etiam ex his. ff.
1 de iud.licet.† Fit quoque litis conteſtatio per confeſſionem ad-
uocati,etiam illicitam,niſi fuerit reuocata,ut probatur ext.de ap.
cum cauſam,quæ.& ualet , quod per eum fit clientulo præſente,
& non contradicente,C.de erro.aduoc.l.j. Si uero non habet qs
perſonam ſtandi in iudicio,puta quia eſt minor 25.annis,non va
let quod cum eo fit,ut C.qui legit.perſ.ſtan.in iud. hab.l. fi.

ADDITIONES.

a Litis conteſtatio. ¶ Totum,quod ſequitur,uſque ad finem,fuit Tanc. ad literam,excepto uer.fit quoque.& duabus concor.quæ ibi præcedunt,& ambæ corruptæ.
b Procuratores. ¶ Extr.de reſt.ſpol.cum ad ſedem,in prin.

SVMMARIVM.

1 *Coram præſide ſuper re tempore peritura,fieri poteſt litis conteſtatio inter non ſubditos.*
2 *Litis conteſtatio an coram arbitro ſit facienda.*
3 *Litis conteſtatio habita coram arbitro , an ualeat coram ordinario:uel econtra.*

¶Litis conteſtatio ubi fieri debeat,uel poſſit.

4.§.Nunc tangamus,ubi ſit facienda. Et quidem coram
ſuo iudice,ut ext.de elect.dudum.2.ibi,p pe-
titionem in iure coram iudice,&c de lit.conteſt.c.vnico,ibi,in iu
re,& c.alioquin non ualet,ut ext.de iud.at ſi.in prin.& de conſue.
1 ad noſtram.C.ſi a nõ comp.iud.l.fi.11 q.j.in clericorum.† niſi in
præſide,corã quo ſuper re tempore peritura fieri poteſt litis con
a teſtatio inter non ſubditos[a], vt ff. de off.præ.ſenatuſconſul.¶†Il-
2 lud autem certum eſt , quod coram arbitro eſt litis conteſtatio
b facienda[b]:ar.ff.de excep.l.j.litis conteſtatio facit fidem, & valet
coram iudice,ut ext.de teſtib.præſentata.& c.cum cauſam. & C.
eo.l.fina, & ſecundum hoc ſuperflua ſunt uerba illa , quæ ſæpe in
compromiſſis ponuntur,ſ. quod acta coram arbitro ualeant co
3 ram ordinario. Vber. autem dicit , † quod litis conteſtatione ha-
bita coram arbitro,non ualet coram ordinario:uel econtra,quo
ad diffinitiuam ſententiam:ſed quo ad alia,quę fiunt corã eis,ſic.

ADDITIONES.

a Subditos. ¶ Tanc.cuius fuit iſte §.hucuſque melius locutus eſt exprimendo caſum legis,quæ non loquitur de non ſubditis,ſed de familiarib præſidis,in quorum cauſis præſes ſuſpectus eſt:ſed in re peritura,&c.
b Facienda. ¶ Idem Acc.C.e.l.una,in princ.2.gl.ergo & libellus offerendus, de quo j̃.de lib.concep.§.reſtat. in fi. ADDE Ab. qui dicta Spec. examinat in c.præſentata,ext.de teſtibus.

SVMMARIVM.

1 *Litis conteſtatio fieri debet ſuper exceptionibus dilatorijs:& iuramentum de calumnia praſtari,ſi negligenter ipſa litis conteſtatio omittatur.*
Litis conteſtatio quibus caſibus non ſit neceſſaria.
2 *Litis conteſtatio an ſuper incidentibus quæſtionibus ſit fienda.*
3 *Litis conteſtatio an fieri debeat in cauſa nullitatis ſententiæ.*
Exceptionem nullitatis ſententiæ opponens,debet eam cito probare,ſi uelit exceptionem impedire.
4 *In breuibus litibus non fit litis conteſtatio.*
5 *Parte abſente an,& quo caſu poßit lis conteſtari.*
6 *Aduocato actoris ad litis cõteſtationem properante, melioratur eius conditio.*
7 *Volens ad litis conteſtationẽ venire uidere debet ſi aliquid eſt ambiguum in libello,ut remoueri,uel declarari faciat.*

¶Litis conteſtatio quando fiat.

5.§.Quando autẽ facienda ſit clarũ eſt: qa porre
bello,& datis indicijs ad delibe-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

§.q.3.offeratur p q̃ legẽ dicũt qdã Legiſtæ, ꝙ nõ valet litis ꝯteſtatio, niſi prius libellus fuerit porrectus, vel partiũ ꝯſenſu remiſ-
a ſſus: ꝙ ſatis tollerari pt, ſm T.[a] niſi fori ꝯria cõſuetudo obſiſtat.
b In multis enim locis [b] de more libellus nõ dat: & ibi valet quod agitur in iudiciis ſine eo. Poteſt etiam lis conteſtari omni tempore legitimo ad agendum non in feriato, vel alias prohibito. Item fit litis conteſtatio & prius quam de calumnia, vel de veritate dicenda iuretur, & prius quam fiant poſitiones, vt j. ti. pro
1 xi. in prin. ¶ † Et nota, ſecundum B. quod litis cõteſtatio fieri debet ſuper omnibus exceptionibus dilatoriis, & iuramentum de calumnia præſtari: tamen ſi negligenter omiſſa fuerit litis conteſtatio, nihilominus valebit proceſſus, vt ff. de iureiu. l. iuſiurãdũ.
c §. qui iuſiurandũ. ut no ext. de off. del. prudentiã. §. ſexta.[c] & ſ. de excep. §. uiſo. uer. ſed nunquid iudex. Cum enim ſuper eis teſtes recipiantur, ut ext. de teſtib. c. de teſtibus. qui nõ ſunt regulariter recipiendi lite non conteſtata, ut extra vt lite non conteſt. quoniam. in prin. patet, quod ſuper eis eſt lis cõteſtanda: & patet extra de teſti. veniens. vbi lis fuit conteſtata ſuper quadam ſenten-
d tia in modum exceptionis oppoſita. G. Na.[d] cõtra dicit enim ꝙ iſte eſt caſus, in quo teſtes recipiuntur lite non conteſtata: & in hoc fallit regula prædictæ dec. quoniam. quam, & ſimiles, intelligit in cauſa principali, nõ in exceptionib. loqui. Item quod dixi de calumnia iurandũ in eis intelligit, ꝙ de malitia tunc iurabit, ſecundum ea, quæ no. j. ti. prox. § 1. ver. ſecũdum eſt. Quidam tñ dicunt hoc locũ habere in exceptionibus peremptoriis quia in dilatoriis iuratur de calumnia, ut C. de iur. calum. l. j. qđ non credo. Vnde dic, vt in præd. ver. ſecũdum. In quibus autem caſibus non fit neceſſaria litis conteſtatio, vide ſ. de teſte, §. nunc tracte-
2 mus. & j. de lib. conce. §. nũc dicendum. ¶ † Sed nunquid ſuper incidentibus quæſtionibus fiet litis conteſtatio? Videtur, quod ſic. argumentum. ff. de excuſationibus tutorum. quinquaginta.
e Dicunt quidam [e], quod cum ciuilis incidit ciuili, non fit litis cõteſtatio ſuper incidenti, cum ſuper ea non pronuncietur, C. de
3 ordin. iudic. l. 1. ¶ † Quid de cauſa nullitatis ſententiæ? Dicunt
f quidam [f] non fieri in ea litis conteſtationem: quia ſic poſſet res
g in infinitũ abire.[g] q enim opponit exceptionẽ nullitatis, ſtatim debet eam probare ſi velit exceptionem impedire, ff. ad exhib. l. 3. §. ibidẽ. ff. ad Trebel. ille. §. ſi de teſtamẽto. ff. ut in poſ. leg. ſi is a quo. Vel dicut j. de lib. concep. § nunc dicendum. ad fi. uerſ.
h quid ſi ſententia [h] ¶ † Quid de breuibus litibus? Reſpõdeo [i], nõ
i fit in eis litis conteſtatio, ut in præd. §. nunc dicendum. uerſic. 3.
4 Quid de ſummariis? de hoc ſ. de officio iudicis. § final. uerſiculo
5 ſed quæritur. ¶ † Sed nunquid me abſente fit litis conteſtatio ſi aduerſarius animo conteſtandi litem reſpondet libello? Videtur, quod ſic, ut ff. de interrogato. action. ſi ſine. Sed dic contra,
K ut ff. de confe. certũ § ſi quis abſente[k]. ¶ † Itẽ dicit Vbe. de Bob.
6 quod aduocatus actoris debet properare ad litis conteſtationẽ quia ex hoc fit melior eius conditio. C. in quib. cau. in integ. reſti. ñ eſt neceſ. in minorũ. C. de iud. l. 1. ff. de noua, alia. ff. de uſur.
l uideamus.[l] Aduocatus uero rei debet, quãtũ poteſt, tardare. qa per eam clauditur uia multis allegationibus & diffugiis, ut C de iud. apertiſſimi. & j. §. prox. & C. de iuri. om. iud. nemo. ff. de iudiciis. ubi acceptũ & per eam ſubiicitur reus iudici, & obligatur actori, C. de procu. neque. ff. de redhib. ædiles §. item ſciendum.
7 & extra de re iud. inter monaſterium. ¶ † Item nota, quod cum uolueris ad litis conteſtationem venire, uide ſi aliquid eſt obſcurum, uel ambiguum in libello, & iſtud facias remoueri, uel declarari: ut j. de lib. concep. §. iuxta. uer. item non ualet, ſi ſit,

ADDITIONES.

a Secundum T. ¶ vbi ſ.
b Locis. ¶ Vt in Apulia, præter ciuitatẽ Beneuentanam, vt dicit Roſ. rub. in quo loco offeratur libellus, quæ eſt 13.
c §. ſexta. ¶ In gl. ex loco. cuius pars ultima fuit additio.
d Oppoſita. G. Na. ¶ neſcio, quare hunc allegat, & practicum ſuum omiſit, ſcilicet Aegi. qui plene hoc tractat, & hoc tenet, vbi ſ. in j. reſp.
e Dicunt Quidam. ¶ Gui. de Suz. ſuper l. vna. C. e. tit.
f Dicunt quidam. ¶ Gui. de Suz. vbi ſ.
g In infinitum abire ¶ Contra id. C. de tranſ. fratris. & ff. pro ſuo, in l. vlt. in prin, Guid.
h Si ſñia. ¶ In fi. §. eſt: & diſtingue, an agat, uel excipiatur, vt ibi dicit auctor in quæſtione, an hoc caſu requirat libellus: quæ tendunt ad idẽ. Et aduerte qa quæſtiones iſtæ formãtur, cum partes ſunt præſentes, ſed remanet dubitatio, qñ agens dicit ſñiam nullã, & aduerſarius, uel iudex, qui illam tulit, ſi procedebat ex officio, citatus eſt ꝯtumax lite non ꝯteſtata, an procedi poſſit in ipſa cauſa nullitatis? Ad negatiuam facit gñalis ꝓhibitio, à quo iſte caſus non inuenit expreſſus, ext. vt lite nõ ꝯteſt. in rubro & nigro, cum ꝯteſtatio ſit iudicii fundamentum, ext. de litis ꝯteſt. c. uno, C. e. ti l. una, & ext. de ele. dudũ. 2. & no ff. de iuriſ. om. iud. l. & q. a. gl. pe. & C de ſent. & in ter. l. prolatam. Itẽ cũ priuilegiũ ſit appellationis, ꝙ in illa procedi poſſit lite nõ ꝯteſtata, parte ꝯtumace: ext. de ap. interpoſita. in fi. C. de tẽp. ap. l. vlt. §. illud. ergo in cæteris eſt ius commune. In contrarium de reg. iur. quæ a iure. li. 6. & ibi ꝯcord. & ff. de legib. l. ius ſingulãre. & ad munic. l. 1. Cum ergo diuerſa ſit cauſa appellationis à cã nullitatis, patet in prima ſtatutũ ad ſecundam non extendi. Ad ꝯrium arguit, ꝙ ſimiles ſunt hæ duæ cauſæ: ergo eiſdem regulis iudicandæ, cum quaſi identitatem ſapiant. facit ext. de tranſlat. c. 2. ver. ſicut ergo. C. de inoff. don. l. fi. & nõ poſſit diuerſitatis ratio aſſignari. ff. de iniuſ. rupt. & irrit. teſt. l. 3. ff. de verb. obl. l. à Titio. j. reſpon. in fi. Itẽ prius vrget ratio in cauſa nullitatis, quæ ſapere pt iniquitatem iudicis, ſine iniuſtitia partis: & in cauſa appellationis, ſine iniquitate iudicis qñque tangitur iniuſtitia partis, ut ſ. Item ꝯſtat, ꝙ tanta eſt ꝯnexitas inter appellationis & nullitatis cauſam, ꝙ in cauſa appellationis de nullitate agi pt, de quo ſatis ſcripſi ext. de ap. dilecto. in vlt. gl. facit ff. fa. erciſc. quædam mulier. ff. de iure pa. l fi. Ad prædicta facit C. de tẽp. ap. l. pen. & ꝙ ſñia præfecti prætorio dicit, ut e. ti. l. ult. ad fi. ibi, cui ꝯſentaneũ. Item conſtat, ꝙ ſm quoſdam, ſi in cauſa reſtitutionis in integrum procedat reo ꝯtumace, admittit agens ẽt lite nõ ꝯteſtata, licet eſſet eo caſu faciẽda ꝯteſtatio, ſi reus eſſet præſens: de his, de off. iu. c. 2. in tex. & gl. Itẽ quæſtio nullitatis dr eſſe quædam ſpecies appellationis, ff. de arbit. non diſtinguemus. §. cum quidã. in fi. Ad hanc partem inducitur, ꝙ no. Inn. in dec. 2. de off. iud. in fi. magnæ gl. ꝙ uerbum poſuit Spe. j. de off. iud. §. 2. in 2. col. uer. item cum pe ſñia & ꝙ no. de proc. in noſtra. ubi ſcripſi ſuper gl. ult. in prin. & ante fi. & patet ex his, quæ ſcripſi ſup gl. dec. 2. de off. iud. maior ratio ſuadet in reo ꝯdemnato: quia dicit ſñiam nullam procedi in ꝯtumaciam actoris originalis, uel iudicis, q̃ ipſi actori: quia habet remedium miſſionis, reo ꝯtumace: & habet reus, ꝙ non habet actor, ſ. ius excipiendi, cum petetur executio. Sed huic obſtat, ꝙ ſunt multæ ſñiæ q̃ nõ requirunt executionẽ, ut ſi ꝓnunciatus eſt illegitimus, infamis, periurus, uel his ſimiles, ꝓꝑ quæ uidetur ſtandum actori, qui uoluit, cum agit, libellum & litis ꝯteſtationẽ fore neceſſariã regulariter, per allegata primo. Poſſet aũt eſſe caſus talis ꝙ æquitas ſuaderet opinionem ꝯriam, quam tunc dicerem ſequendam per ſuas rationes. ADDE, ut per d. Ant. de ſanct. Georgio in rubrica extra de ap. in 27. col. in quinto effectu, & per Old. cuius prædicta ſunt uerba, eius ꝯſ. 12. incipiẽte, quæſtio prima. ADDE tu ꝙ ubi agitur de nullitate proceſſus, uel ſñiæ non fit litis conteſtatio, ſi de nullitate notoriè conſtet ex actis, ita Rota in nouiſſ. deciſ. deciſ. cccxl.
i Reſpondeo. ¶ Secundum Gul. ubi ſ.
K Abſente. ¶ Gui. de Suz. faciebat duas quæſtiones: prima, cum reſpondit iudice petente, uel non petente: ſecunda, cum reſpondit aduocato meo petente, me tamen abſente. Sed contentus fuit auctor paucis, quia unica erat reſponſio.
l Videamus. ¶ Hoc quod procedit, dixit poſt tractatum de contumacia, & de miſ. in poſ. uer. in hoc eſt cautus. mihi charta 7. quod ſequit, dicit char. ult. in princip.

SVMMARIVM.

1 *Effectus litis conteſtationis eſt multiplex.*
2 *Per litis conteſt. omnis actio perſonalis perpetuatur.*
3 *Litis conteſtatio interrumpit omnem præſcriptionem.*
4 *Poſt litem conteſtatam nulla dilatoria exceptio poteſt obiici.*
5 *Mandatum procuratoris an poſſit poſt litem conteſtatam reuocari.*

¶ Litis conteſtationis effectus.

1 6. §. Effectus [a] autẽ † litis cõteſtationis multiplex eſt.
a Nam poſt eã iudex nõ recuſat: ut ſ. de recuſat. §. fit autem. & de excep. §. uiſo. ¶ Item per eam omnis actio ꝑſonalis ꝑpetuatur: id eſt, facit, ut uſq; ad xl. annos extẽdat, & poſtea tranſit ad hæredes, ut C. de præſcr. xxx. uel xl. annor. ſæpe. ſaluo eo, quod dicitur in actione de dolo, quæ non perpetuatur per litis conteſtationem, C de dolo, l fi. ¶ Item poſt eam cau-
2 ſa fit uſuraria, quæ prius non erat: ff. de uſu. lite. ¶ † Item interrumpit quamlibet præſcriptionem, xvi. q. 3. c. poteſt. etiam ſi fa-
b cta ſit coram arbitro, ſecundum Papam, ut C. de arbit. l. penu.[b] Quid fiat coram non ſuo iudice: de hoc extra de ap. vt debitus,
c in prin.[c] ¶ † Item poſt eam nulla dilatoria exceptio obiicitur ut extra.

ADDITIONES.

a Effectus. ¶ Totus iſte §. fuit Tã. ubi ſ. excepto ibi, etiam ſi facta, cũ remiſ. ſeq. His autem effectibus adde, quod habes de do. & contu. prout. facit eñ fortius puniri rei contumaciam, ut ibi.
b L. pen. ¶ alias ult per quam legem dixit hoc Inn. in c. præſentata. de teſta. ubi ſcripſi in gl. nũquid ergo. ſed quid de facta coram arbitratore, nunquid interrumpet? Vr, ꝙ non: quia talis arbitratus habet uim tranſactionis, ut no. in auth. ut dif. iud. §. ſi uero ꝯtigerit. col. 9. & ſatis ſcripſi poſt Inno. de iureiur. Quintauallis. nõ enim hæc eſt interruptio naturalis, qa per id nõ ꝑdit poſſeſſio: ꝙ ad naturalẽ interruptionẽ eſt neceſſariũ, ff. de uſuc. l. naturaliter. De ciuili uidetur idem dicendum. per l. alienam. ff. pro empto re. Nec iſte modus interrumpendi inter alios ciuiles modos numeratur. 16. q. 3. c. põt. uerſ. hæc de præſcriptione. ext. de præſcr. illud. & C de præſ. 30. annor. cum notiſſimi. nec per Hoſtien. qui pluries exquiſiuit in Summa de præſcr. rerum immobilium, §. quibus modis. Item ſcias ꝙ id, ꝙ ſtatim ſequitur de conteſtatione facta coram non ſuo iudice, dixit Gui. de Suz. ſuper præd. l. penul. locum habere etiam de facto coram arbitro, ſi compromiſſum non teneret ratione arbitri, uel compromittentium. Nec obſtat finis illius legis, qui uidetur uelle ꝯrium: quia dicit finem ipſum intelligi cum compromiſſum tenet & mutat cauſam, ſecundum eũ. ADDE primæ parti apoſtillæ. Old. conſi. clxxvi. incip. factum tale eſt. ubi uerba formalia ſunt.
c In prin. ¶ & in fi. 2. gl. & idem no. de præſc. illud. de procur. can. c. ex tuarũ in 4. gl.

extrà de re iud.inter monaſterium,niſi,ut ſupra de exce.§.dicto.
uer.hoc tamen.ibi,& nouus,&c.¶Item poſt eum non poteſt re
uocari mandatum procuratoris,niſi certis ex cauſis,ff.de procu.
a poſt litem.& legibus ſeq.[a] Arg.cõtra,extra eo.mandato [b].¶Itẽ
b poſt eam procurator & tutor,tanquam domini litis,procurato
res conſtituere poſſunt,C.eo.neque.¶Item poſt eam delegatus
ab alio,quam à principe poteſt alij cauſam committere,ut ext.
c de re iud.cum Bertholdus [c].¶Item poſt eam iuratur,& ꝓbatio-
nes recipiuntur:ꝙ ante non fit regulariter.ext.ut lit.non conteſt.
per totum ¶Item per eam clauditur uia multis malitijs,& reus
d iudici ſubijcitur,& obligatur,ut s.§.prox.uerſi.pen.[d]

ADDITIONES.

a Seq.¶Quas etiam vide de procur.c.ii.lib.vi.

b Mandato.¶Illud,cùm ꝓcurator non reſiſtit reuocationi:& dic vt in præ. decre.ii.

c Cum Bertholdus.¶Hoc non approbatur,ut ibi no.in gl.ſed qualiter delegatus.& uide,ꝙ dixi de app.cum cauſam.ſuper gl.pe.

d Verſi.penu.¶Sed an litis conteſtatio habet effectum obligandi bonæ fidei poſſeſſorem ad interitum naturalẽ eſt quæſtio Pilei 97.quæ tractat de mula prouinciali ſurrepta mortua poſt litis conteſtationem cum emptore bonæ fidei & ſoluit,emptorem nõ teneri,etiam de caſu in genere,qui euenerit culpa ſua,per leges ff.de rei uendi.ſi a bonæ fidei.& ff.de peti.here.illud quoque:

ADDITIONES NOVAE.

* Caſus in quibus non debet fieri litis conteſtatio,& ſi fiat non tenet ꝓnumerantur.Primus,ratione pſonæ agẽtis,ut ſi pupillus habẽs tutorẽ velit agere ſine eius authoritate,l.j.C.q legitimã pſonã.Secũdus,ratione iudicatis l.cũ ꝓtor.de iudicijs.Tertius ratione cãæ,l.j.C.de peda.iudi.Quartus rõe tẽporis regulariter,ut c.fin.ext.de ferijs.Quintus ratione loci,l.ſi cũ dies.§.fi.de arbitris.Sextus ſi fiat cũ falſo ꝓcuratore,ut in c.in nrã.de ꝓc.Septimus ſi libello non oblato,3.q.3.ſi offeratur.Octauus,ſi fiat coram iudice nõ habente iuriſdictionem,l.j.ſi non à comp.iudi.
* Nota ꝙ allegatio iuris municipalis vel communis impedit litis ꝯteſtationem quia non indiget probatione:ſecus ſi eſſet quæſtio facti.Io.And.in c.j.de lite conte.lib.6.in nouella,& l.Arethuſa.de ſta.hom.Bal.de hoc plene in l.poſtquam liti.C.de pac.
* In l.ſcire debet.de bo.vac.nota tex.ibi,ad audiendas,&c.ad ſtatuta dictãtia ꝙ qs nõ dẽat audiri,ut nõ ꝑ hoc impediat litis ꝯteſt.l.leges.de legi.vt ecce ſtatuto cauet,ꝙ bãnito nõ reddat ius,ſeu nõ fiat i° an talis exceptio ſit ĩpeditiua ꝓceſſus.tex.ꝙ ſic in l.ſi ſeruũ.§.fi.de his q ad eccleſias ꝯfugiũt,in fi.& l.pe.in fi.de his q potent.nomi.& ut nemo priuatus,l.2.§.fi.& ſic tenẽt Mar.Sy.& Iac.But.Idẽ ſi ſtatutum diceret,nullus audeat alium inquietare.nam ſimiliter ex his uerbis paratur exceptio,ut Ang.in d.l.ſcire.
* In l.fi.de rei uendica.pone conueniebat rei uendicatione a Titio negaui poſita & contenta in libello dixit Titius,ergo negas te poſſidere:& uult ꝓbare me poſſidere:& ut poſſeſſio in ipſum transferatur per hanc l.an poſſit.Dic ꝙ nõ,q̃a nõ uideor negare,niſi illud ꝙ mihi nocet,arg.l.non intelligitur.§.ſi quis palam.de iure fiſci.& l.emancipatum.de ſenã.Bal.in l.ſi quis intentione.de iudi.& l.j.de litis conteſt.
* Nota ꝙ uerbum credo.uel non credo,fit litis conteſtatio,ut c.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.& l.iuſiuran.& ad pecunias.de iureiuran.
* Quid ſi plura peto in libello,& tu reſpondeas tantum confitendo vel negãdo,an dicatur lis conteſtata ſuper eo,ſuper quo reſpondiſti.Odof.C.de litis conte.l.j.
* In l.ſi non tranſacti.de iur.& fac.ign.nota ꝙ exceptio quę concernit partis petitionem non ſuſpendit aliam partis petitionem vt apparet hic,dum dicitur,reddito ꝙ debetur.& eſt arg.ꝙ litis conteſta.poſſit fieri ſuper parte libelli ſicut contradictio.Bal.in dicta l.non tranſacti.
* In l.item ſi unus,§.ante omnia.ff.de pac.nota,ꝙ iſtud eſt reſpiciendum ante omnia,&c.& ideo iſta exceptio,tu non potes agere,quia tua nõ intereſt impedit litis conteſtationẽ,quia dicit ante omnia,&c.Bar.de hoc in l.poſthumus.§.ſi quis ex his.de inoffi.teſta.
* An litis conteſtatio extorta per metum vel per torturam teneat Guil.de cu.& Bal.in l.2.in prin.de iudi.
* An vbi petuntur datia uel gabellæ,ſit neceſſaria litis ꝯteſtatio.Bal.in l.hac perpetua.C.ubi q̃s de cur.vel cohor.& uidetur dicere quod non.
* In l.ſi fideiuſſor.qui ſatiſ.cog.in text.ſed ſi aliam,&c.arg.ꝙ ꝓteſtatio reſeruatiua proteſtanti in caſum & tempus quo alias non haberet ius.Iac.But.& ideo eſt arg.ꝙ ſi aliquis conteſtetur litẽ ſub proteſtatione & exceptione ac reſeruatione exceptionũ declinatoriarum,ꝙ declinans poſſit poſtea opponere.dicit Bar.ꝙ hoc non eſt verum:de quo per eũ in d.l.ſi fideiuſſor.q.ſatiſda.cog.& in l.j.ſi quis in ius voc.non ie.& l.de pupillo.§.ſi quis ipſi ꝑtori.de ope.noui nun.
* An ſit differentia vtrum fiat litis conteſtatio cum tutore,vel cũ pupillo & quæ,& in quo.Bar.in l.j.de admi.tut.
* An poſſit iudex habere litem pro conteſtata,ſi pars non uult reeſpondere.no.in l.j.de litis conteſta.
* Quid ſi reperiatur in actis,lite conteſtata tali die,ſed nõ reperitur vtrũ ꝑ affirmationem vel negationem,an probetur litis conteſtatio,Bar.in l.Gallus.§.ſi eius.de lib.& poſthu.& l.ꝙ ſi dubitet.de acqu.hære.
* An in inquiſitione fiat litis conteſtatio not.in c.cum.I.& A.de re iudi.per Ioan.And.
* An vbi petitur reſtitutio ſit neceſſaria litis conteſtatio,Cynus & Bal.in authen.ſi omnes.C.ſi ut ab hæred.ſe abſti.
* An in cauſis ſummarijs fiat litis conteſtatio,& detur libellus.Bar.in l.ſi q̃s a liberis.§.ſi quis ex his de liberis agnoſ.
* Quid ſi reus reſpondeat libello abſente iudice,an dicatur lis conteſtata:videtur ꝙ non,ut c.quoniam contra falſam.de probatio.vbi dicit ꝙ loca,tẽpora,& perſonæ ſunt deſignandę.
* Quid de cauſis vbi procedatur ſecundũ formam capituli ſæpe.de uerbo.ſignifi.in cle.Inno.in c.dudum.de electio.
* An litis conteſtatio facta coram non ſuo iudice interrumpat præſcriptionem,glo.in l.quod falſo.ff.quo falſ.tut.author.quæ incipit a pupillo.& glo.in l.pæ.ne de ſta.defun.& l.2.§.quinquennium.ff.de collu.detegen.
* Nota ꝙ etiam lite nõ ꝯteſtata peruenitur ad ſententiã diffinitiuã,q̃n non põt aliter ſibi eſſe cõſultum.Bal.in Aut.ſi oẽs.C.ſi ut minor ab hære.ſe abſti.& Iac.But.in auth.qui ſemel.quomodo & quan.iud.& l.ſcimus.§.ſin aũt.ad Trebel.C.& Ange.in l.ſi fundus.§.in vendi.ff.de pigno.dicit ꝙ ꝯ hoc eſt caſus in l.ſi quis libertatem.in princi.ff.de petitio.hæredita.

¶Bal.de litis conteſtatione.

An litis conteſtatio poſſit remitti,uide ĩ.de ſen.§.lit.ꝯteſt.¶In caſibus in quib.nõ ꝯteſtatur lis,q̃s actus habeat loco litis ꝯteſtationis,ĩ.de ſen.§.in ca.b.in q̃b.Eodẽ libello põt cõueniri reus & fideiuſſor,C.de fideiuſ.tu.l.nõ eſt ambigui.G.Vno falſo ꝯtẽto in libello,totus libellus põt negari,§.j.ver.j.G.ſi illud falſum tãgit factũ,uel facti qualitatẽ,vel locũ,uel tpſ:ſecus ſi ſit falſitas in aliqua demõſtratiõe,q̃ nõ viciat,ff.de iud.l.ſi in iudicijs.q̃a nõ ꝓpterea recedit à uero,licet hoc falſum ſit,ar.eius ꝙ no.Inn.de hære.c.fraternitatis.Idẽ in poſitionib.dico:facit ff.de reb.dub.l.ſi is qui ducenta.§.cũ ita.& §.vtrũ.G.Quid de teſte? vide ſ.de teſte.§.ſi teſtis admiſcet.& q̃d de inſtrumento,ĩ.de inſtr.edit.§.q̃n inſtrumentũ.& ĩ.depoſiti,§.q̃n poſitio eſt eo,&c.& ſeq.& de inſtr.ed.§.ratione partis.¶Libello debet reſponderi præciſe Sic,uel Nõ:põt ẽt addi defenſio,ver.& ſcias.G.¶Si notarius ſcribit litẽ fuiſſe ꝯteſtatã,nec addit per negationem,vel confeſſionem,iſta ſcriptura non ꝓbat litẽ fuiſſe ꝯteſtatam:q̃a ꝯteſtatio poteſt eſſe difformis;& difformia non præſumũtur.Si aũt dicat iuratũ fuiſſe de calũnia,nec dicit qualiter,probat iurm:q̃a iuramentũ eſt uniforme,argu.ff.de dote præleg.l.Theopõpus.facit ꝙ no.Cyn.C.de ꝯhen.& ꝯmit.ſtip.l.j.& hic.ver.q̃dã aũt G.vide Bar.in l.ꝙ ſi dubitet.ff.de acq.hære.¶Si debes mihi centũ.& q̃a nõ reddidiſti mihi in terminis,oportuit me accipere pecuniã mutuã ſub uſuris:& ego uolo illud intereſſe petere,qualiter formabo libellũ,uerſi.ex his autem.G.¶Proteſtatio,ſi iudex eam non reprobat,impedit litis conteſtationẽ,licet verba alias ſint apta ad ꝯteſtandũ,niſi pars aduerſa ꝯdicat proteſtationi:quia in conteſtatione requiritur animus,uerſic.patet ex præmiſſis.& uer.ſeq.G.hoc verum,ſi poſt proteſtationem verba immediate ſequantur:ſecus ſi ex interuallo,ar.ff.de cond.& demonſtr.non ad ea.nam videtur propter interuallum temporis & actum ſubſecutum a primo propoſito eſſe receſſum.ff.loca.l.cum in plures.¶Qualiter formetur libellus appellatorius ſuper interlocutoria,& qualiter ſit ei reſpondendum,verſ.ſed cum in cauſa.G.¶Per exceptionem peremptoriam non fit litis cõteſtatio:quia nondum trahit ſecum ſuum effectum,ſed reſeruatur ad poſtliteram ante litis cõteſtationem exceptio opponitur potius intentioni,quam actioni,uer.ſed nunq̃d ꝑ exceptionẽ.uide c.j.ext.eo.lib.6.¶Licet pſona veniens ex tranſuerſo reſpondeat,non tamẽ fit litis conteſtatio.Non obſtante.C.vbi in rem act.quia illa eſt quaſi conteſtatio contra curſum præſcriptionis non quo ad procedendum ad diffinitiuam,uer.quid ſi in libello.G.¶Procedit iſte libellus,peto mihi tradi per te vacuam poſſeſſionem amoto inde penſionario.ibidem.G.Reſpondendo poſitioni,quę non fit directe ſuper principali non fit litis conteſtatio:ſecus ſi contineat ſubſtantiam libelli,& reſpondeatur facto & iuri.ver.quid prius.G.¶In cauſa nullitatis ſententię non fit litis cõteſtatio,cum nullitas non retardet executionem,niſi ſtatim probetur,C.de or.cog.l.fi.§.pe.verſ.quid de cauſa.uide omnino ĩ.de ſenten.§.in cauſa nullitatis:vide Ber.de offic.delegat.capitul.paſtoralis.vbi diſtinguit.&c.

a ### ¶De Iuramento calumniæ [a]. Rubrica.

QVoniam ſtatim facta litis conteſtatione iurãdum eſt
de calumnia,ideo poſt tractatum de Litis cõteſtatio
ne,de hoc aliquid ſupponamus,dicentes:Quando iu
randũ ſit:Et in quibus cauſis:Et a quibus:Et qualiter:
b Et quæ ſit pœna iurare nolentis [b].

ADDITIONES.

a ¶Pileus tota ſui operis parte tractat hanc materiam.¶Tanc.parte 3.rub.2.¶Vber.de Bobio char.ult.in prin.¶Ioan.de Deo Cauil.lib.3.in fin.& lib.Iudicum parte 1.2.& 3.De hoc poſui tres rubr.¶Aegid.rub.13.& duabus ſeq.¶Alber.Gal.poſuit de hoc rubr.¶Guid.de Suza.ante med.ſui operis,& ante rub.de poſitionibus ſuper exceptionibus.¶Gallicus poſt rubricam de li.conteſt.

b Nolentis.¶Hæc mẽbra poſuerũt Tanc.& Summiſtæ,Azo,Gof.& Hoſti.ſed præmittebant,quid eſt iuramentum calumniæ:ꝙ iuſte omiſit auctor,cum ipſorum diffinitio reſpiceret ſolũ primum membrum iuramenti,ꝙ non calumnioſe petitur,uel non defenditur,de quo ĩ.§.pen.in princ.Idem dico de diffinitione Pilei,qui dicebat,ubi ſ.ꝙ iuramentum calumniæ eſt trames legitimus per quem litigantium temeritas & contentioſa litis inſtantia compeſcitur.Sed non placet:quia non conuertitur,ſcilicet ꝙ quicquid eſt tale,ſit iuramentum calumniæ.Et ſcias,ꝙ fere omnes quęſtiones,quas ponit hic auctor,poſuerat Accur.C.eo.tit.ſed Azo prius circa textũ vt dixi in ſumma huius titu.in fi.Scias etiam,ꝙ iura.6.libri ſe circa hunc titulum habuerunt vtiliter,ut infra patebit.